

KAZALO

1. UVOD.....	3
2. ŽIVLJENJEPIS	4
2.1 Pogovor z Iztokom Mlakarjem.....	5
3. UVRSTITEV IZTOKA MLAKARJA.....	12
3.1 Pop glasba in uvrstitev le-te.....	12
3.2 Kam lahko uvrstimo glasbo Iztoka Mlakarja?	14
4. PREGLED DISKOGRAFIJE	16
5. POVZETKI PESMI	18
5.1 Štorije in baldorije	18
5.1.1 Karlo Špacapan	18
5.1.2 Beštija.....	18
5.1.3 Štefana in Bertolin	18
5.1.4 En glaž vina mi dej.....	19
5.1.5 Pepi Žbaradorija.....	19
5.1.6 Republika Palma de coco	19
5.1.7 Puntarska.....	19
5.1.8 Vandima.....	19
5.1.9 Pubi, usidma se	20
5.2 Balade in štruncade.....	20
5.2.1 Od Franca Frančeškina god.....	20
5.2.2 Soča.....	20
5.2.3 Full cool.....	21
5.2.4 Božična	21
5.2.5 Politik Gvido.....	21
5.2.6 Valentin	22
5.2.7 Počasno življenje	23
5.2.8 Brika.....	23
5.2.9 Betula	23
5.3 Rimarije iz oštarije	24
5.3.1 Blues.....	24
5.3.2 Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin	24
5.3.3 Credo.....	25
5.3.4 Dešpet.....	25
5.3.5 Čikorija in kafe	26
5.3.6 Marjo Špinel	26
5.3.7 Ivo Balila	26
5.3.8 Var se, čeča.....	28
5.3.9 Briškula	28

6. FORMA.....	29
7. TEMATSKI SKLOPI	33
8. SKLEPNE UGOTOVITVE	35
9. SKLEP.....	37
10. VIRI IN LITERATURA	38
11. PRILOGE.....	39
11.1 Besedila.....	39
Karlo Špacapan	39
Beštija.....	40
Štefana in Bertolin	41
En glaž vina mi dej	41
Pepi Žbaradorija.....	42
Republika Palma de coco	43
Puntarska	44
Pubi, usidma se	44
Vandima	45
Od Franca Frančeškina god.....	46
Soča.....	48
Full cool.....	48
Božična.....	49
Politik Gvido	50
Valentin	51
Počasno življenje	52
Betula	52
Brika.....	53
Blues.....	54
Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin	56
Credo	57
Dešpet.....	58
Čikorija in kafe	59
Marjo Špinel	60
Ivo Balila	61
Var se, čeča.....	63
Briškula	64
11.2 Slovarček	65
11.3 Zgoščenka.....	67

1. UVOD

V diplomski nalogi bom obravnavala besedila popevk trenutno zelo popularnega primorskega kantavtorja in igralca Iztoka Mlakarja. Čeprav se on sam sebe ne imenuje kantavtor ali igralec, ampak komedijant. Njegovi koncerti niso običajni, temveč so to posebna oblika nastopa, v katerem se komični skeči prepletajo z izvedbami glasbenih komadov. Zato se njegovih pesmi ne da obravnavati izven konteksta igre, bolje rečeno komedije. Njegovi koncerti so interakcija *commedie dell'arte*, pantomime, stand-up komedije in improvizacije. Pesmi prepeva oz. pripoveduje v različnih govorih primorskega narečja, kar pa ne omejuje njegove popularnosti tudi v drugih slovenskih pokrajinah.

Do danes je izdal tri zgoščenke in sicer: *Štorije in baldorije*, *Balade in štruncade* in *Rimarije iz oštarije*. Najprej bom vsebinsko obravnavala posamezne popevke. Nato jih bom poskušala povezati v tematske sklope. Mlakar piše »štorije« za preproste ljudi, ne pa o preprostih ljudeh. Njegovi junaki so največkrat kakšni vaški posebneži, lahko tudi zaljubljeni, pa tudi kakšen politik se najde vmes.

Temo sem izbrala zato, ker mislim, da je vprašanje umetniške vrednosti besedil slovenskih popevk žal še ne rešeno. Po mojem mnjenju je Iztok Mlakar eden redkih kantavtorjev v Sloveniji, ki dokazuje, da premoremo tudi dobre pisce besedil. Vsekakor ni suženj glasbenega trga in menedžerjev, tudi zato ne, ker ne potrebuje medijske reklame. Za množično povpraševanje in obiskanost njegovih koncertov zadošča že ustna reklama ljudi, ki imajo njegove pesmi radi.

2. ŽIVLJENJEPIS

Leta 1986 je diplomiral iz dramske igre na AGRFT v Ljubljani. Kot igralec je stalno zaposlen v Slovenskem narodnem gledališču v Novi Gorici. Je tudi avtor številnih songov za gledališke igre. Leta 1986 je na 21. Borštnikovem srečanju prejel *nagrado za mladega igralca* za vlogo Toulona v Barnesovih Rdečih nosovih. Za vloge Juda (Evangelij po Judu), Ferruccia (Komedijant) in Novaka (Jasnovidka ali dan mrtvih) je leta 1989 prejel *nagrado Društva dramskih umetnikov Slovenije*. Leta 1993 je prejel *Ježkovo nagrado*. Leta 2002 je za svoje kantavtorsko delo prejel nagrado *Bumerang*, ki jo podeljuje Studio City. Na celjskih Dnevih komedije je leta 2003 skupaj s kolegi iz primorskega gledališča prejel nagrado *žlahtni komedijant festivala* za vlogo v igri Sen kresne noči. Istega leta je za posebne dosežke na glasbenem področju prejel tudi *viktorja*. Prav tako leta 2003 je strokovna žirija Slovenskega festivala komornega gledališča SKUP podelila igralcema Iztoku Mlakarju in Radošu Bolčini »posebno nagrado za izjemen igralski dvojec«. Leta 2004 je prejel *nagrado Sklada Staneta Severja*, katero je strokovna žirija obrazložila takole: »Dramski igralec Iztok Mlakar je v preteklem letu v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica zasnoval in odigral domišljene in izvirne dramske like, še posebej pa izstopa njegova igralska podoba v komično grotesknem poosebljenem liku dramske osebe Vladimirja, v katerem skozi trpki smeh uzremo beckettovsko vdanost v usodo in človekovo brezizhodnost. Pretanjeno igralsko tkivo; kljub mestoma tragično dramatičnim situacijam v odnosih z Estragonom in Pozzom Mlakarjev Vladimir nikoli ne zaide v patetičen izraz. Z natančno in premišljeno interpretacijo ustvari celovit lik, mu mojstrsko, z njemu lastno bogato različnostjo oblikovanja vloge in občutkom prave mere ter uporabo bogatih igralskih znanj, z domišljeno in natančno interpretacijo, vdihne živost in prepričljivost v umetniško dovršeni interpretaciji, ko odigra/prikaže razumsko in čustveno silo človeškega duha. Ob vlogi Vladimirja in vlogah nekoliko aristokratskega ideološkega vodja opozicije Jana Matkoviča ali komični osebi odvetnika Voltora, enako igralsko dovršenih podobah, je treba omeniti vsaj še gledališki dogodek/avtorski večer s preprostim naslovom Večer z Iztokom Mlakarjem, ki ga avtor spreminja iz leta v leto, iz večera v večer in mu daje posebno umetniško čarobnost intimne igralčeve izpovedi.«¹

¹ Maratonci tečejo častni krog, *Gledališki list SNG Nova Gorica*, uprizoritev 3, sezona 2004/2005.

2.1 Pogovor z Iztokom Mlakarjem

1. Kdo je Iztok Mlakar – igralec ali kantavtor oz. kako ta dva poklica usklajujete?

Saj nista dva poklica. To je en in isti poklic. Temu se je včasih reklo komedijant oz. nekdo, ki se ukvarja z več stvarmi. Ne samo gledališki igralec v tem smislu, da čaka da pride režiser oz. da mu nekdo pove, kaj bo delal, da mu bo kdo dal tekst in potem bo ta tekst interpretiral. Ampak je igralec dostikrat lahko tudi avtor. Vedno sta obstajala dva tipa gledališča: t. i. dramsko literarno gledališče, to pomeni narejeno na določen tekst, na določeno literarno predlogo in iz tega se potem napravi predstava; in tisto drugo gledališče, jaz pravim temu gledališče igralca, avtorja v bistvu, kjer je igralec vse v eni osebi, kot režiser, kot literat, kot upodabljevalec, kot koreograf, scenograf, kostumograf in na koncu še menedžer. To ni stvar v smislu one man band, ali kaj podobnega, da bi to bilo prisiljeno, skupaj stlačeno, zato da je potem to neka pojava v smislu: glejte, kaj si jaz upam, ne? Stvar je v tem, da je to čisto naraven potek. Taka gledališča so bila vedno znana, od antike, od Rima. Najbolj vam bo prezentno, kaj mislim, če rečem *commedia dell'arte*. Se pravi, kjer se na določeno predlogo igralci spravijo skupaj in s svojimi besedami uprizorijo stvari. Ni to vedno improvizacija, je pa gotovo, da v tem primeru to ni avtorstvo nekega literata, nekega Shakespearea ali pa Cankarja, ampak je to avtorstvo neke gledališke, igralske stvaritve.

2. Sama sem imela kar nekaj težav pri določanju zvrsti vaše glasbe. Kam bi se vi uvrstili?

Nikamor. Mislim, da je to, da bi se v neko zvrst stlačil, preveč taka moderna poteza. Če človeka stlačiš nekam v predal in to še kakega zraven ... V predal tlačiti človeka je nečloveško. Potem še za enega ni prostora v enem predalu. Tako je. Italijani imajo lep izraz – pa ne samo Italijani, tudi drugi – *canzone d'autore*. Imajo tudi izraz *canzone di consumo*, to se pravi te pesmi, ki se jih dela za – pa nočem nič pejorativno govorit o festivalih – za slovensko popevko, za Sanremo, za popevke za vsak dan, ki se vrtijo na radiu, ki butnejo noter v človeka, ampak tudi tako hitro grejo ven. Se mogoče spomnite, kdo je zmagal na Evroviziji pred štirimi leti?

Ne.

Jaz tudi ne. Ampak je stvar v tem, da so to seveda čisto dobri obrtni izdelki, ki pa so seveda namenjeni enkratni uporabi in imajo zelo kratek rok trajanja. »Zapade na ta in ta datum,« piše gor na etiketi. Medtem ko *canzone d'autore* seveda ni namenjena temu, da na prvo žogo že razumeš. Enkrat mi je nekdo rekel: »Toje pesmi so taku, ku da bi lušču čebulu, zmeram ka misliš, da si pršu do zadnjega listka, moreš oluščit še numalu.« S tem se sedaj ne bi rad samohvalil. Gre pač za čisto drug sistem, drug način delovanja teh pesmi *canzone d'autore*. Tem pesmim na etiketi piše *canzone d'autore* prav tako, kot na vinski etiketi piše s kontroliranim preklom – se pravi, veš, od kod je prišlo, veš cel potek, veš, kdo je ta človek, s to osebo se tudi enačiš, s tem avorjem ti enačiš njegovo pesem in tako naprej. Tukaj pri nas te prakse nimamo, da bi to cenili, je pa nekaj ljudi, ki se s tem bavi.

3. Katere vaše pesmi so vam najbolj pri srcu? A katera izstopa?

Mislim – to je tako nefer, kot če bi me kdo vprašal, kateri otrok ti je bolj všeč. Ni »glih narbulši« vprašat to. Všeč mi je, če si vsak izbere drugo pesem. To mi je všeč. To se pravi, da je stvar po pravi poti narejena. Ne bi mogel reči, samo ta mi je všeč, samo ta je najbolj ... ni res tako.

4. Vaše pesmi so največkrat zelo zabavne, a v ozadju vedno razberemo nek nauk. Kaj hočete povedati z vašo glasbo? Kaj je sporočilo?

Nauku se izogibam. Nikoli nočem delit nauka. Vedno omenim *commedio dell'arte* kot zvrst, ki mi največ pomeni. Več časa bi moral razlagat o teh teatrih 17., 18., in 19. stoletja, no v 19. stoletju tega ni bilo več, v 16. se je v bistvu začelo. Ti ljudje so igrali na trgu. Niso imeli – razen v redkih primerih – kakih mecenov, da bi jih »futrali«. To je šlo iz rok v usta in predvsem, morali so privlačiti ljudi, jih privabiti k sebi, na kar včasih današnji umetnik malo pozablja. Taka igra je narejena vedno za nekoga, ni narejena sama za sebe, ampak je narejena za publiko. Čeprav, če ti publike ne zgrabiš in jo povlečeš k sebi, je zgubljena tista stvar. Jaz pravim, publiko moram ali nasmejati ali zjokati ali razjeziti, če pa prav nič drugega ne gre, pa jih pripraviti vsaj na to, da mislijo, ne? Karkoli, samo da se nekaj zgane. Da pa bi postavljali neka poslanstva, da bi razsvetljeval ljudi s svojim delom, ja bog se usmili, nisem dovolj

pameten niti zase, kaj šele za druge. To ni res, da bi nekdo zaradi neke predstave lahko postal naenkrat pameten. To ni res. Zgane te. Zmiga te. Da ti razmišljat. Lahko prideš do komplet svojih zaključkov. Že to, da te mogoče malo ... da ti kolesca obrne malo hitreje v glavi ali pa v srcu, je narejeno.

5. Kaj pa odnos Mlakarja do politike? Do oblasti?

Dejstvo je, da vsak komik vsak komedijant v bistvu gleda od spodaj navzgor. To je pač tisti pogled, ki ne sme biti zviška. Frane Milčinski Ježek je to čudovito povedal: »Mi komedijanti nimamo domovanja na Olimpu in vikenda na Parnasu, živimo v podnožju teh dveh planin, tam, kjer se vsakdanji ljudje prerivajo z vsakdanjimi težavami za vsakdanji kruh. Ampak ni nas sram te naše pozicije odspodaj. Nasprotno. Všeč nam je, da smo kot bi rekel Shakespeare: soldati za vsakdanjo rabo.« To je približen citat. Hočem povedat še enkrat to, da se ne postavljam na noben piedistal, da bi hotel koga učiti ali karkoli. Gotovo, da je komedijant po svoji poziciji levičar. Humor je že sam po sebi relativizacija, je postavljanje stvari pod vprašaj. Pravi komik na dogmo ne more nikoli pristati. Lahko je smešen, bolj kot si misli, bolj kot bi sam hotel oz. na drugačen način, kot bi si sam želel. Ne predstavljam si komika, ki bi bil član fašistične stranke, če sem tako totalitaren. Tako da kar se politike tiče, je potrebno vedno gledat odspodaj in se hecat iz visokih, absolutno. Tudi zaradi tega, da ljudem daš korajžo, da se ljudje ne bojijo več toliko.

6. V vaših pesmih lahko prepoznamo nekatere konkretne osebe. Zanima me, če vi veste kakšne so bile reakcije teh oseb?

Konkretno osebo. Dostikrat moram reči, pride pri tem do pomote. Vztrajam. Vedno so rekli, da so konkretne osebe. Konkretne osebe so, ampak ne tiste, kot si ljudje mislijo. Gospod Ivo Hvalica je recimo rekel, češ, da sem njega mislil, kar pa sploh ni res.

Aja?

Niti najmanj. Sicer se z njim ne strinjam. Ni njegov svetovni nazor enak mojemu. Daleč od tega. Ampak že kot oseba gotovo ni tisti, iz katerega bi se jaz hecal. Kakorkoli je smešen,

včasih mi je, v tej svoji smešnosti, ah, smešnosti – ne vem kako bi rekel – trmastem vztrajanju v eni svoji figuri, simpatičen. Prvič je on izjemen retorik – bil no, sedaj mi je prav žal, da ga ni več v parlamentu. Z njim je imel parlament en močen element teatra. Sedaj so vsi dolgočasni. Drugič: nikoli ni bil konvertit. On ni bil najprej komunist. On je bil zmeraj tak kot je sedaj. Tako, da on sploh ni to. So pa drugi. Imena pa ne povem. So pa konkretna imena.

7. To se pravi, da so vaše pesmi kdaj narobe razumljene?

Ja, so razumljene narobe, a redko. In se pojavljajo posamezniki in če jih ne bi bilo teh posameznikov, bi rekel, da delam narobe. Ker mora bit nekdo, ki narobe zastopi stvar ali pa zastopi stvar tako, kot je mišljena za take možgančke, da delajo in potem vidijo v tem alarm. Ki ga ni. Dobival sem celo pisma o tem, da kaj si mislim, da kaj pa je meni Hvalica naredil, da se na njega tako spravljam, če res mislim, da bom prišel samo z denarno kaznijo skozi, če ga pretepem in tako naprej. Neumnosti. V glavnem dobival sem pisma, seveda. No dobro, to so stvari, ki so minorne, nepomembne in na to niti ne odgovarjam.

8. Če se dotaknemo še malo slovenščine in slovenistov. V vašem Večeru se jih vi dotaknete, ne? Kakšen je vaš odnos do slovenskega jezika in posledično do primorskega narečja?

Tu je malce delikatno zame govorit, ker nisem znanstvenik. Nisem slovenist. Sem pač komedijant. Kar že koli jaz pojmujem pod tem izrazom, ker pri nas se komedijanta jemlje pejorativno, kot nekaj slabega, nekaj amaterskega, čeprav to še zdaleč ni. Absolutno sem velik pristaš slovenskega knjižnega jezika. Verjetno ste prebrali tisti moj kratek esejčič o slovenskem knjižnem jeziku in narečju. Absolutno res cenim gospoda Toporišiča in absolutno cenim, da je stvar sistematizirana, uzakonjena, narejena tako, kot je treba. Da se da napisat filozofsko razpravo ali pa še kaj bolj kompliciranega in učenega. Prevajat Uliksesa recimo. Mislim, da kar se narečja tiče, gre sedaj na boljše, ampak včasih se je izganjalo narečje ven iz vsega, kar je bil mogoče tudi vpliv prejšnjega sistema. To se mi je zdelo narobe. Uporabnik narečja je iskalec barv v jezikovnem izrazu. Zato bi bilo zelo grdo, če bi ti nekdo prepovedal slikati s črno, sivo, rjavo, rožnato ali katero drugo barvo, češ, da ta barva ne spada v slikarstvo, čeprav obstaja, čeprav je ... Včasih se je reklo, da je tisti, ki govori v dialektu,

idiot. V gledališču na primer – kdor govori dialekt, je retardiran. Ostali, ki so pametni govorijo pogovorni jezik. Na televiziji, kdor je frajer, govori pokrajinski pogovorni jezik. Ne bom povedal s katere pokrajine, ker je jasno. To mene moti, pa daleč od tega, da bi jaz bil kak anarhist – no malo sem že – ali pa nasprotnik knjižnega jezika. Daleč od tega.

9. V vaših pesmih veliko poslušamo o značilnostih in pa simbolih Primorske, kot so vino, pršut in hrana. Kaj vam predstavlja vse to?

Pršut, hrana, potem dodamo še ostale stvari in potem je jasno. Kar življenje ponuja to zagrabi in uživaj, tako kot je treba. Da bi jaz iz tega delal neko hostijo in sveto vino, to ne. Nima smisla poveličevati ravno pršuta, ma dobro no, če smo pri vinu ravno terana, ne pa potem s tega delat neko transcendenco. Saj ni stvar v tem. Na Češkem sem ravno tako pivo pil, pa zaradi tega ne morem reči, da slabše živjo ker ne poznajo pršuta in terana, ampak živijo na svoj način. Živijo drugače. Je pa res, da je vino ali pa to, da popiješ kozarec vina s prijateljem, z nekom, da se družiš ... Že nastopi so taki, da so za majhne skupine, se pravi, da se ljudje družijo, da pozabijo moment na televizijo, na tisto okno tam. Zanimivo. Ko sem se jaz rodil, je prišla v bajto tudi televizija. Ampak naša mati je imela eno navado, in moram reči, da so jo imeli tudi okrog, pa ne vem ali samo Primorci ali tudi drugod. Namreč, ko so ugasnili televizijo – sedaj ne več, danes tega občutka nimamo – so ljudje čutili, kot da je tam neko okno, ki sicer, kadar je vžgano vdira noter, ko je ugasnjeno, pa kot da bi se videlo ven. In vem, da je pokrivala televizijo s prtičkom. Sedaj te navade ni več, ampak včasih je to bilo. To se pravi, da je dom sedaj izgubil tisto vlogo, ki jo je imel včasih, vlogo neke celice, v katero nebena stvar ne more vdret. Sedaj vdrejo vsak večer poročila, vdre cel svet noter in zaradi tega, ker vdira svet v dom, ljudje ne hodijo več ven, ne hodijo se več dobivat v oštarije in se pogovarjat, da bi zvedeli, kaj je novega. Včasih so seveda v kavarne samo časopis hodili čitat in se z nekom pogovarjat. Sedaj si bombardiran s tem. To je, se mi zdi, tisto kar poskušam narediti. To je kozarec vina. Ne pa, da bi okrog tega kako veliko filozofijo zganjal. Druženje. Greva na en glaž.

10. Kaj pa vaš odnos do ljudske pesmi?

Ja, začel sem tako, da sem ljudske pesmi pobiral. Ampak mislim, da je problem pri tem – ne vem, moja rahla teorija je to, da se je pri nas, seveda pod vplivom tega, da smo v 19. stoletju Slovenci poskušali doseči neko državotvornost, se konstituirat kot narod in smo potem seveda imeli na Dunaju izobražence, ki so začeli zbirat narodno blago in to precej selektivno. Tisto, kar je bilo herojskih pesmi, tisto kar je bilo balad, ker je bilo tega, to je Štrekelj lepo zapisoval. Tako je cela erotika, kar je bilo pornografsko, padlo ven in potem še marsikaj drugega, ker ni spadalo v ta koncept, ki smo si ga zastavili. Tudi slovnica je šla precej po nemškem kopitu. Ma dobro, tako kot je, je. Danes so skupine, ki to izvrstno spet adaptirajo. Vzor nekje je, ni pa vzor seveda knjiga Slovenske narodne pesmi. Nisem purist v teh stvareh, da bi ščitil vse elemente, kar se poje. Saj niso narodne pesmi samo slovenske narodne pesmi. Tu v teh koncih so peli tudi furlanske pesmi. Pa zakaj bi to izgnal zanalašč ven, zaradi tega, ker sem Slovenec. To je ravno tako del naše kulture. Jasno, da »obrajtam« slovenske narodne pesmi. Včasih sem imel ansambel, kjer smo ravno to delali.

Stribor?

Ja. Ampak to se je hitro končalo. Nisem človek, ki bi vodil ansamel. Tudi zato, ker avtorstvo pomeni nekaj drugega, če hočeš it po svoje, če hočeš povedat svoje stvari, potem ...

11. Med različnimi intervjuji z drugimi slovenskimi glasbeniki sem zasledila, da vas marsikdo zelo ceni kot umetnika. Zanima me, kaj pa vi? Koga izmed drugih slovenskih kantavtorjev posebej cenite?

Jih je ogromno. Mislim, da je kantavtor – meni ni všeč ta beseda kantavtor – »avtor, ki je pršu na kant«. Bolj se mi zdi primeren, saj pravim, tisti izraz *canzone d'autore*, ki ga imajo Italijani, se pravi pesem s kontroliranim poreklom. Ja, ne vem, kje naj začnem. Od Ježka do Pengova, potem Drago Mislej – Mef, Lovšin, Predin, Kreslin – kadar ni rocker. Marko Breclj. Ogromno jih je, ogromno. Jani Kovačič.

12. Kaj pa s svetovne glasbene scene?

Tudi teh je ogromno. Ampak, da bi človek iskal vzore ... Vzore imaš do nekega leta, potem seveda iščeš samo še, kje je kakšna nova iskrica, kje bi za nekoga lahko rekel: »Madona, to pa je dobro pogruntal.« Ne gledaš več tako, kot da bi rekel: »V tem človeku je skrita kantavtorska biblija in to je vse, kar hočem jaz vedet v življenju.« Ogromno jih je. Ampak ne samo kantavtorji. Mislim, da so v sodobni sceni kantavtorstvo prevzeli kar lepo raperji. Tistega, kar se je včasih pojmovalo kot kantavtorstvo, ni več, razen mogoče Bruce Springsten, kadar vzame kitaro pa orgelce. Pa še nekaj teh starih junakov je. Drugače so pa seveda razni Visotski – Rus. Kje naj začnem naštevati? Sedaj sem začel z Rusi, gremo naprej v Francijo: Edith Piaf, Bresan, Breil. V Italiji: tudi Totò je bil recimo kantavtor. Antonio de Curtis, Fabrizio de André, Dalla v nekaterih pesmih, čeprav on je bolj jazzist, rocker. De Gregori. Več jih je.

13. Imate mogoče koga, ki je vaš prvi kritik?

A na splošno? Ne, niti ne. Prvi kritik je seveda publika.

14. Načrti za naprej. Bo kakšen cd kmalu?

Ja, ne vem, kdaj mi bodo dali čas. Upam, da bom drugo leto lahko začel snemat, ker za snemanje rabiš tri mesece miru. Upam, da bo to drugo leto.

3. UVRSTITEV IZTOKA MLAKARJA

3.1 Pop glasba in uvrstitev le-te

S terminom popularna glasba zajamemo različne zvrsti glasbe, ki jih ne razumemo pod splošno oznako »resna« oz. »klasična« glasba. Razlikovanje med popularno in resno glasbo, je bilo vedno precej jasno določeno, a verjetno še nikoli tako kot danes, ko je, namesto za razlikovanje na osnovi umetniškega okusa, precej bolj zanesljivo razlikovanje glede na gospodarsko pomembnost. Popularna glasba je napisana in prodana široki publiki, ki uživa ob poslušanju brez glasbene izobrazbe in je brez očitnih izjem pristnega folka in nekaterih oblik jazza, napisana z upanjem na finančni uspeh. Danes je resna glasba napisana v eksperimentalnem duhu in jo lahko ceni le publika, ki ima zavest o bolj razkošnih ciljnih glasbe. Ta glasba zato pogosto potrebuje finančno podporo države in drugih dobrotnikov in nima pričakovanj po dobičku. Vendar je do danes večinoma že izginil snobizem, ki je enačil resno glasbo z »dobro« glasbo in popularno glasbo s »slabo« glasbo. Danes se večina glasbene ustvarjalnosti čuti prisiljena dati resno pozornost različnim področjem popularne glasbe.

Začetke popularne glasbe je moč iskati že v operetni in plesni glasbi, ter v t. i. lahki glasbi, ki so jo izvajali na koncertih in v gledališčih, pa tudi v domačem okolju. Le-ta je zaradi spevne melodije in preprostega besedila pritegnila široke množice poslušalcev. Tudi glasba velikih mojstrov kot so Mozart, Beethoven in Chopin je svojčas veljala za popularno glasbo, saj so morali goste v salonih zadrževati z različnimi menueti in valčki. Proti koncu 19. stoletja so glasbo iz salonov prenesli v kavarne, le da je orkester počasi zamenjala današnja rock skupina.

Razvoj popularne glasbe očitno in logično sovpada s porastom izobilja in kupne moči nižjega in srednjega razreda v sredini 19-ega stoletja in s povpraševanjem po glasbeni zabavi. Drugi dejavniki, ki so pripomogli k razvoju popularne glasbe so razvoj cenejših metod izdajanja glasbe, potreba po večji cestni in železniški povezavi, gradnja gledališč in koncertnih dvoran, splošna poraba cenejših instrumentov za domače razvedrilo in seveda v 20. stoletju fenomenalno širjenje razvedrilnih medijev.

Pod pojem popularne glasbe spadajo naslednje zvrsti:

- a) Rock&roll: z rock&rollom se začne t. i. pop revolucija. Gre za nasprotovanje prejšnjim obrazcem glasbe. Zanj je značilna predvsem spevnost in energičnost.
- b) Country: razvil se je iz ameriške ljudske glasbe. Gre za preprosto glasbo, ki sloni na menjavanju treh akordov. Country glasba je v zadnjem času precej napredovala z uvajanjem ritmičnih kitar, violine ter tudi drugih inštrumentov.
- c) Jazz: nekateri mu pravijo tudi ameriška klasična popularna glasba. Na začetku so jazz izvajali le orkestri in je bila to glasba namenjena plesu. Sedaj pa je ključni element te zvrsti improvizacija.
- č) Blues: prav tako kot country sloni na treh akordih in se je prav tako izpopolnjeval z uvedbo električne kitare. Drugače pa je blues nastal iz afriških duhovnih in delavskih pesmi.
- d) Svetovna glasba: pod to oznako spadajo različni stili glasbe Severne Amerike, britanskega popa, narodne glasbe, afriškega folka, kitajske folklore itd. V bistvu gre za mešanico svetovne glasbe.
- f) Folk: ljudska glasba je posebnost vsake dežele. Je njen razpoznavni znak. Tradicionalna ljudska glasba se je začela razvijati v vsaki deželi posebej, kasneje pa je prišlo do medsebojnega vplivanja ene glasbe na drugo. Poznamo pa tudi moderno folk glasbo – gre za glasbo narejeno v folk tradiciji.
- g) Reggae: izvira iz Jamajke. Razvil se je iz ska glasbe, ki pa je v bistvu neka ritmična variacija neworleanske glasbe.
- h) Vokalna glasba: gre za mešanico vseh do sedaj omenjenih zvrsti, le da so v ospredju predvsem pop in rock&roll izvajalci. Navadno je spremljana z orkestrom ali manjšimi glasbenimi zasedbami. Pomembna je vokalna interpretacija posameznika.
- i) Religiozna glasba: taka glasba je npr. gospel in jo predvsem po ameriških cerkvah spremljajo poudarjeni ritmi in harmonično petje.
- j) Lahka glasba: instrumentalna glasba, namenjena predvsem sproščanju. V nasprotju z jazzom izginja v ozadje in je namenjena le zvočni kulisi.
- k) Sodobna glasba: gre za meditacijsko glasbo, ki je prisotna predvsem pri terapijah, zato skuša pripeljati poslušalca do notranjega miru.

3.2 Kam lahko uvrstimo glasbo Iztoka Mlakarja?

Najprej naj poudarim, da so pri celotnem Mlakarjevem ustvarjanju najbolj pomembna sama besedila. Melodija je samo spremljava oz. podkrepitev le-teh. Največkrat gre za spremljavo kitare, kontrabasa in harmonike, ali pa melodije sploh ni in pesmi oz. besedilo spremlja samo ritem. V takih primerih je tako navadno pet samo refren. Lahko bi rekla, da Mlakar nekatere pesmi ne poje, ampak jih pripoveduje.

Če izhajam iz gornje razdelitve, Mlakar vsekakor ustvarja sodobno glasbo, vendar ne v smislu meditacijske glasbe. Njegova glasba je pop glasba, čeprav se danes resnejši ustvarjalci ne vidijo radi pod to oznako. Namenjena je širokemu krogu poslušalcev, saj ga poslušajo takorekoč vsi – od osnovnošolcev, najstnikov, mladine pa vse do »non« in »nonotov«. Edino dejstvo, ki bi mogoče spodbijalo to uvrstitev Mlakarja v pop kategorijo, je to, da Mlakarju pri njegovem glasbenem ustvarjanju ne gre toliko za dobiček, kot za neko lastno zadovoljstvo, ker se ne »razdaja« medijem, tako kot marsikateri njegov kolega. Mlakar organizira koncerte za manjše število poslušalcev – tam nekje do osemdeset oseb – kjer pa ne gre za običajen koncert, ampak skoraj za neke vrste gledališko predstavo, kjer se tudi pije primorsko vino in jé kraški pršut.

Mlakar pripoveduje zgodbe različnih vaških posebnežev, kot sta Franc Frančeškin ali brika; vaških zaljubljenecv, kot so npr. Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin ali pa nono in nona v pesmi Čikorija in kafe; politikov Gvida ali Iva; izpoveduje tudi svoja osebna mnenja in poglede na določene stvari, kot to stori v pesmih Full cool in Credo. V nekatere pripovedovane pesmi vključi tudi refren, ki deluje kot baladni vložek. Take pesmi so npr. Karlo Špacapan, Štefana in Bertolin, Pepi Žbaradorija, Počasno življenje, Marjo Špinel in Var'se čeča. Med balade vsekakor sodi večina Mlakarjevih ljubezenskih pesmi, kot so En glaž vina mi dej, Vandima, Valentin in pa tudi osebnoizpovedni pesmi Soča in Betula. V pesmih Beštija in Blues pa se dotakne tudi bluesa. Seveda ne gre za čisti blues, ampak samo za pesem v tem melanholičnem ritmu. V pesmi Blues se tako poigra s samo besedo, ki v žargonu pomeni zaiti, tako nakaže že s samim naslovom, da bo pesem govorila o njegovih blodnjah in hkrati napoveduje samo zvrst glasbe. Med t. i. popevke pa bi iz Mlakarjevih pesmi uvrstila le pesem Republika Palma de coco, ki je edina s tako lahkotno melodijo, čeprav je besedilo ravno nasprotno, saj Mlakar kritizira svet in oblast v njem.

Največkrat pa lahko Mlakarja zasledimo pod oznako folk in etno. Njegova glasba vsekakor je narejena v folk tradiciji – z značilnostmi ljudske glasbe. Mogoče se tudi oznaka balada, ki tudi velikokrat označuje Mlakarjeve pesmi, povezuje z zvrstjo folka. Prvotno je bila balada namreč ljudska pripovedna pesem z dramatično vsebino, ke je največkrat obravnavala nek konflikt v medčloveških odnosih. Beseda balada izvira iz provansalske besede *balar*, kar pomeni plesati. Po nastanku je balada torej plesna pesem, nastala v srednjem veku. Je literarno-glasbena zvrst zahodnoevropejcev, najverjetneje francoskega izvora – od tam pa se je kasneje razširila v druge dele Evrope. Nekatere teme iz srednjega veka, kot so srednjeveške razmere ter fevdalno okolje, so zato znane pri vseh evropskih narodih. Starinske melodije so bile največkrat dvodelne, kasneje pa štiridelne. Besedila so bila po večini v trohejskem sedmercu, sestavljena iz dvo- ali štirivrstičnic, z refrenom ali brez. Vodilni plesalec je pel besedilo, drugi pa so se mu pridružili ob petju refrena. Med seboj so se držali za roke in se premikali v krogu. V Sloveniji so tak ples kot del obrednih plesov izvajali na Anževo (27. decembra) v Predragu v Beli krajini. Pogosto pa se je balado enoglasno ali večglasno pelo tudi pri varovanju pri mrličih. Danes balada nima več tako izrazite povezave s plesom, kot jo je imela včasih. Vsekakor pa nima te namebnosti Mlakarjeva balada. Po mojem mnenju je danes balada povezana predvsem z ljubezenskim čustvom. In tako sem tudi sama v tej diplomski nalogi med balade uvrstila pesmi z ljubezensko tematiko in pa tudi osebnoizpovedne pesmi. Tudi tako stroge forme balada danes nima več.

V 14. oz. 15. stoletju se je balada razvijala naprej, med drugim tudi kot šanson. Na nekaj vabilih na Mlakarjev Večer pa tudi na pod predmetno oznako na Cobissu zasledimo njegove pesmi pod oznako šanson. V leksikonu CZ Glasba lahko pod tretjim pomenom gesla *chanson* preberemo naslednjo definicijo: »Od 19. st. aktualna, drzno šaljiva ali (politično-) satirična kabaretna pesem ali popevka, izvajana z recitiranim petjem.«² Predvsem tiste Mlakarjeve pesmi, ki zadevajo delavsko in politično tematiko pravzaprav ustrezajo vsem tem kriterijem.

² *Glasba*, Leksikoni Cankarjeve založbe. Ljubljana: CZ, 1987.

4. PREGLED DISKOGRAFIJE

Slika 1: Naslovna stran zgoščenke Štorije in baldorije

Tabela 1: Pregled diskografije: Štorije in baldorije

Štorije in baldorije	1. Karlo Špacapan 2. Beštija 3. Štefana in Bertolin 4. En glaž vina mi dej 5. Pepi Žbaradorija 6. Republika Palma de coco 7. Puntarska 8. Vandima 9. Pubi, usidma se
----------------------	--

Slika 2: Naslovna stran zgoščenke Balade in štrncade

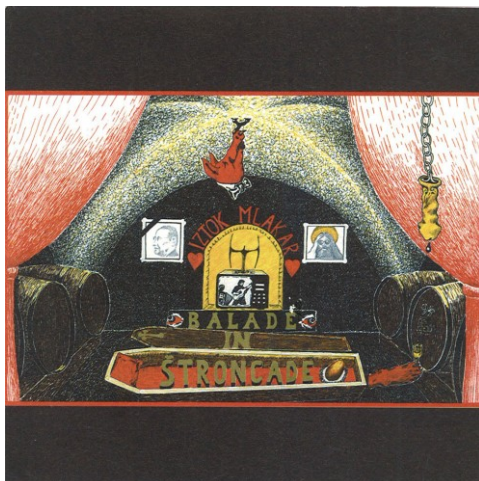

Tabela 2: Pregled diskografije: Balade in štroncade

Balade in štroncade	1. Od Franca Frančeškina god 2. Soča 3. Full cool 4. Božična 5. Politik Gvido 6. Valentin 7. Počasno življenje 8. Brika (ki b`rad) 9. Betula
---------------------	--

Slika 3: Naslovna stran zgoščenke Rimarije iz oštarije

Tabela 3: Pregled diskografije: Rimarije iz oštarije

Rimarije iz oštarije	1. Blues 2. Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin 3. Credo 4. Dešpet 5. Čikorija in kafe 6. Marjo Špinel 7. Ivo Balila 8. Var`se Čeča 9. Briškula
----------------------	---

5. POVZETKI PESMI

5.1 Štorije in baldorije

5.1.1 Karlo Špacapan

Karlo Špacapan je kmet, ki bi žrtvoval tudi zadnji par kalcet, terana pa ne ponudi ravno vsakemu, temveč ga deli samo s prijatelji. Zaradi tega ga zaprejo Italijani in Nemci. V pesmi sledi baladni vložek: *Ma včasih v hišo sred noči je pršu partizan, / eee, pred njim pej vina šparal ni Karleto Špacapan. / An usakmu še za sabo dal je tko zmerom pod roku litru, par. V njem izvemo, kako je Karlo velikodušno dajal svoje vino partizanom. Oblast se zamenja, a tudi komunistom ga odreče.*

Naslov pesmi je ime glavnega lika – Karla Špacapana. Mlakar največkrat naslovi pesem kar po osebnem imenu junaka, o katerem govori. Ta osebna imena so značilna primorska imena in priimki.

Tematika pesmi je predvsem politična, saj govori o fašistični in nacistični oblasti med 2. svetovno vojno in o menjavi oblasti ob koncu vojne.

5.1.2 Beštija

Gre za nekakšen notranji monolog. Lirski subjekt je v sebi razdvojen. V sebi bije bitko: pijančevati ali ne? Nato začne prepričevati samega sebe, da je sprehod pred spanjem zelo zdrav. A noge ga kar same zanesejo v gostilno in tam v naglici slučajno naroči dva deci. Že se hoče odpraviti domov, pa sreča kolega. Ta ga vpraša, če bo kaj spil. V sebi išče opravičilo, a nobeno ni dovolj tehtno. Tak film se vrti cel večer, dokler se spet ne zapije.

To je ena mnogih Mlakarjevih pesmi, ki govori o vinu, a ena redkih, ki pokaže njegove slabe strani in stranske učinke.

5.1.3 Štefana in Bertolin

Štorijo o Štefani in Bertolinu je Mlakar povzel po pripovedi o nekem Solkancu. Bil je tišler, ki se je nameraval poročiti. Vasoval je pri nekem dekletu, ko so ga nenadoma vpoklicali v vojsko. Ko se je vrnil, se je njegova izvoljenka že poročila z drugim, tišlarijo pa so mu

nacionalizirali. Potem se je zapil in postal neke vrste klošar. Sicer je bil lepo prehranjen, tudi še kar čist in ljudje so ga imeli radi. In venomer je ponavljal: »Si bla moja, ne boš več moja, življenje al' smrt.«

5.1.4 En glaž vina mi dej

Pesem je balada. Lirski subjekt toži po izgubljeni ljubezni. Žalost utaplja v vinu. V refrenu se tolaži, da je potrebno gledat naprej, da še nihče ni umrl zaradi ljubezni.

5.1.5 Pepi Žbaradorija

Gre za pesem z delavsko tematiko. Govori o delavcu, Pepiju Žbaradoriji, ki je na vsakem sestanku delavskega razreda hotel imeti besedo in ko jo je dobil, je oblatil vse. V sindikatu so ga opozarjali, naj se brzda, a Pepi se nikogar ni bal. Niti šefa. Zato so ga suspendirali. Kolegi so mu veselo kimali, dokler si je še lahko privoščil plačevati »runde«, potem pa so ga še ti zapustili. Zapil se je in povozil ga je kamion.

5.1.6 Republika Palma de coco

Na videz lahkotna pesem. Že iz naslova lahko razberemo, da pesem govori o neki eksotični deželi, ki je »kraj samo za fejest ljudi« in kjer zabave nikoli ne zmanjka. V tej deželi lahko počneš, kar se ti zljubi, v miru »prazniš flaše«, plešeš sambo in občuduješ dekleta in njihove attribute. Gre za utopijo – republika Palma de coco je dežela Nija, dežela, ki obstaja samo v glavi lirskega subjekta oz. v glavah tistih, ki s tem svetom in oblastjo niso zadovoljni.

5.1.7 Puntarska

Že iz naslova lahko razberemo, da pesem govori o kmečkih uporih. V prvih dveh kiticah Mlakar pove, kako so ti izgledali pred dvema stoletjema, potem pa se obrne na probleme, ki pestijo kmeta danes.

5.1.8 Vandima

Verjetno najbolj popularna Mlakarjeva pesem. Gre za ljubezensko balado. Lirski subjekt se ob kozarcu vina nostalgичno spominja dogodka, ki se mu je pripetil v mladosti med neko

trgatvijo. Ko je zagledal dekle, katerega imena nikoli ni izvedel, se mu je požirek v grlu ustavil in ni mogel več trezno razmišljat: *Ko se ti taka rječ zgodi, / ti glava radžonirat neha, / an slepe ratajo oči, / ni več boga, nankar greha*. Spogledovanje ju je pripeljalo med trte, kjer »tresle, tresle so se brajde«. Pravi, da ni nikoli, ne pred tem ne za tem, doživel tako lepe noči, kot je bila tista. V zadnji kitici ga zopet preplavi nostalgija: *Ma kadar spijem glaž al dva, / an ka ta treči prou me prime, / se svjet numalčk zadondola, / an zmislim tiste se vandime*.

5.1.9 Pubi, usidma se

Tematika pesmi je delavska in sicer govori o livarjih. Nasprotje med delavskim razredom in vodstvom prikaže tudi z govorom oz. dialektom. Ko govori o livarjih, uporablja primorsko narečje, ko pa spregovori v imenu vodstva, oponaša ljubljansko govorico.

5.2 Balade in štroncade

5.2.1 Od Franca Frančeškina god

To pesem je Mlakar povzel po »štorigi« o nekem »nuncu«, ki ga je imel zmeraj na koncertih, ko je igral v neki oštariji v zgornjem Posočju. Ti Mlakarjevi koncerti so se vedno odvijali februarja, ko je bilo vse zasneženo. Ta ubogi revež ni imel avta, zato je prehodil osem kilometrov do oštarije, da bo poslušal Mlakarja. Premražen je spil »glaž« vina in Mlakarjev nastop vedno presmrčal. Nek večer je Mlakar stopil k njemu, da bi kakšno rekla. Potem je povedal, da ima prijatelja, ki živi na sosednjem hribu in s katerim si eden drugemu gledata na kmetijo. Eden od njiju je imel rojstni dan in sta začela proslavljat ob dveh popoldne in nadaljevala vse do desetih zvečer. Ko je zmanjkalo vina in mesa, sta šla dol v oštarijo, pozvonila in oštir jim je odprl. Rekla sta, naj jim da kaj za pojest in popit, zato ker sta lačna. Oštir jima je dal ključ in rekel, naj kasneje zapišeta, koliko sta pojedla in popila. Potem sta začela rezati šalam in pršut, oštir pa je samo gledal in se čudil, češ koliko gostov bosta imela. Eden od njiju je pogledal oštirja in mu rekel: »Kaj me tako gledaš, saj bo tudi on jedel.«

5.2.2 Soča

V prvih dveh kiticah pravzaprav ni preveč jasno, kaj bi rad povedal. Našteje zakramente, ki jih ima opravljene in omenja dekleta in prijatelje. Pravi, da pogreša prav vse razen kolesa, s

katerim se je vozil na Sočo in si tam namakal noge. V refrenu nagovori reko Sočo. Pravi, da bi rad poklepetal z njo, ampak če ona tega noče, jo bo pa samo gledal. *K štufa an zmatrana tečeš po strugi* asocira na Gregorčičevo *Soči: Kaj trudno ležeš in počasi, / zakaj so tožni tvoji glasi?* V zadnji kitici toži nad življenjem – takim, kot je on, na koncu nič ne ostane.

5.2.3 Full cool

Ironična pesem, kjer je Mlakar povzel stereotip Ljubljana, ki je znan predvsem na Primorskem, pa tudi v marsikaterih drugih obrobni regijah. Ta ironija je takoj vidna v menjavi narečja oz. žargona, saj uporabi nekaj besed zelo pogostih v govorici mladih. V tretji kitici se začne že celo sarkastično igrati z besedami oz. besednimi zvezami, npr. fulminantna kulminacija kulture ali pa simpl kulantne kultiviranosti, tako da postanejo te besedne zveze že nekakšni nerazumljivi neologizmi. V bistvu že samo z jezikom nakaže samo vsebino te pesmi, tj. da se Ljubljana s svojim obnašanjem in govorico postavljajo nad drugi »provincijski folk«. Lahko bi rekla, da se med samo pesmijo oglasi tudi vsevedni pripovedovalec, ki komentira in dodaja svoje vrednostne sodbe.

5.2.4 Božična

Balada, ki govori o odpuščanju. Zato se kantavtor že takoj v prvi kitici oprošča tistim, ki jim je kdajkoli karkoli žalega rekel. Praznik božiča poveže z gesto odpuščanja. To je Sveti večer, praznik veselja, zato danes ne bo nikogar pošiljal v »maloro«, tudi če je malo takih, ki ga imajo radi in več tistih, ki mu hočejo slabo. A pravi, da jih ne obtožuje – saj niso sami krivi, da so se taki rodili. V šesti kitici vošči vesel božič tudi prostitutkam, morilcem, prodanim dušam in ritim usranim in se hkrati opravičuje, če je na koga pozabil. V sedmi kitici se verjetno obrača na politike in pravi, da vošči seveda tudi njim iz dna srca, a se hkrati ne more zadržati in jim takoj v naslednji kitici zaželi, da bi se jim na glavo zrušila streha in da bi se jim posušila jetra.

5.2.5 Politik Gvido

Pesem pripoveduje o politiku z imenom Gvido. Mlakar ga sprašuje, kako je, ker se nista že dolgo časa videla. Gvido je postal gospod in je verjetno že pozabil na svojo rodno vas in na svoje korenine. V drugi kitici pove, kakšne lastnosti ima po njegovem mnenju politik: rad

klepeta oz. blodi, ve vse in hkrati nič, ima dve levi roki in dela samo škodo. Zato se ne čudi, da je Gvido zašel ravno v politiko. Nato se na zanimiv način poigra s homonimom partija: Gvidotu razloži, da se je od vedno spoznal samo na eno partijo (stranko) in ta je bila partija (igra) briškule. V četrti kitici se norčuje iz njegove stranke – ni mu jasno na katero stran spada, levo ali desno, zato ne ve niti, kakšne barve je: *Malčk rdeči an malčk beli, / se pravi roza univerzalni, / če je prou gosto, / znate bit tud lila pikčasti*. Mlakar ironizira strankino in Gvidovo obračanje po vetru. Potem izpostavi razlike med njima: Gvido zgoraj na oblasti, on pa podložnik, vsak si služi kruh na svoj način. A če si politik, dobro zaslužiš in kdor dobro zasluži, tudi veliko jé in kdor veliko jé, mora velikokrat na veliko potrebo in to dobijo potem tisti »spodaj u fačo«. Mlakar uporabi zabavno metaforo, kako politiki sprejemajo razne odločitve, zaradi katerih vedno nastrada nižji oz. delavski sloj. To potem z drugimi besedami pove še v sedmi kitici, ko politika primerja s prascem. V zadnji kitici mu celo na nek način grozi, da bo lahko prav kmalu prišel čas kolin tudi zanj.

5.2.6 Valentin

Ogovarja neko gospo na valentinovo. V mladih letih sta bila zaljubljena, a sedaj je ona spoštovana gospa in njega ne pozna več. Lirski subjekt zanika vse, kar sta počela a njegov namen je ravno obraten – spominja se vsega, kar se je v resnici med njima zgodilo. V tretji kitici stopnjuje:

*Ni res, da pojstla trava je bla,
an škure pej veje drevesa,
ni res, da pod p'ku tam dol pri potoku,
sva bogu ukradla nebesa.
Ni res, da do jutra v kop sva ležala,
ni res, da ta rama vam bla je kušin,
ne ni res, da na njej tisto noč ste zaspala,
ma ne zamerte gospa, danes je svet Valentin.*

Na koncu ponovi prvo kitico in sicer pravi, naj mu gospa ne zameri. Verjetno je malo preveč spil in jo je zamenjal za koga drugega. A konec koncev je danes sveti valentin.

5.2.7 Počasno življenje

Še ena Mlakarjeva pesem o vinu in dekletih, čeprav je tematika, še posebno v refrenu, bolj bivanjska, saj deli nasvete, kako naj živimo svoje življenje. Začne se nostalgичno – spominja se mladosti, ko je bilo življenje še umirjeno in se nobenemu ni nikamur mudilo. Fantje so peli dekletom podoknice, pili vino v hramih in igrali karte, zvečer pa se družili v vaških gostilnah. Sledi refren, kjer svari poslušalca, naj se mu nikamor ne mudi, ker je treba v lepih stvareh uživati, ker drugače je vse zaman. Nato pripoveduje o svojih izkušnjah z dekleti in deli nasvete drugim fantom, kako je potrebno do deklet pristopit. Pohvali se, da so bile »pupe« z njim vedno zadovoljne, ker je »ushnu« šele zjutraj. V zadnjih dveh kiticah pove, da ima v nebesih že vso svojo klapo in da bi jih sicer rad videl in z njimi kakšno lepo zapel, a kaj ko pravijo, da tam ni nič vina, zato bo on še malo počakal, ker se mu prav nič ne mudi, tudi če mu sin pravi, da je star že skoraj sto let in da bi bil že čas za umret.

5.2.8 Brika

Na Primorskem velja kot neke vrste pregovor: Če si poročen z briko, psa ne boš rabil. V tej pesmi Mlakar opiše značaj teh tako samozavestnih in trmastih žensk. V mladih letih so s fanti radi zahajali v Brda, malo zaradi vina, malo zaradi lepih deklet. A brike so veljale za največji strup, zato so morali paziti, da se jim niso zamerili. Če je roka zdrsnila preveč pod hrbet, ga je fant dobro odnesel, če ga brika ni udarila in ga je samo nazjala: »*Ki b'rad, ki b'rad?*« Če si hotel osvojiti briko, niso bili dovolj šopki rož in po oknom pete serenade, ampak se je moral pošteno namatrati. Najlažje je bilo dvoriti briki spomladi, ko začnejo rasti češnje. Takrat tudi brike postanejo bolj rdeče v lica, ker jim sladkor požene v glavo grešne misli. Takrat je bilo najlažje položiti vse, kar po tleh padlo je. Tako je on dobil svojo briko. Pravi, da če si poročen z briko, ne potrebuješ psa, ker že ona preveč laja, in nadaljuje, da vsak pač mora nositi svoj križ: eni revmo, drugi briko. Nato pa se le malo omehča in doda, da njegova ni ravno za vreči proč in da mu kakšno noč vseeno roka zdrsne na njeno stran postelje. A ona vseeno zakriči: »*Ki b'rad, ki b'rad?*«

5.2.9 Betula

Pesem, ki govori o življenju in smrti. Pove nam, kako se je življenje spremenilo – še včeraj je bil deček, danes je pa že siv in vsak dan bolj gnil. Cele dneve preživi v betuli in se sprašuje koliko teh dni je še ostalo. Človek spozna, kako hitro teče čas, ko se zvečer betula zapre. Še

malo pa ga bo oštir vrgel ven, a on je srečen, ker je končal še en dan z vinom v roki. Če se že mora njegova zgodba končat, naj se konča, ko zapre se betula.

5.3 Rimarije iz oštarije

5.3.1 Blues

Že sam naslov nas lahko napelje k dvema zaključkoma:

- da je to pesem v melanholičnem ritmu bluesa,
- blues v žargonu pomeni zaiti – pesem posledično govori o njegovih blodnjah.

Lirski subjekt že takoj razkrije, da bo danes »zabluzil«, ker je sam bog nanj pozabil. Sprašuje se, kako je lahko pozabil prav nanj, ker se on sam na boga vedno spomni – če ne drugače pa vsaj takrat, ko kolni. Zato se bo napil, ker tudi bog ni več tisto, kar je bil. Nagovarja bralca oz. poslušalca, naj se ne smeji, ker je to resna zadeva. Grozi, da bo lahko kdo nocoj še jokal, ker ima danes zelo težko roko. In potem nam razkrije, zakaj tako razpoloženje – vrgli so ga namreč iz službe. Oštirju naroči najprej eno flašo, a se kmalu premisli in naroči cel flaškon. In potem mu svetuje, naj se skrije v kot, ker bodo krožniki leteli in naj se mu vsi umaknejo izpred nog. Jeza se stopnjuje. Začne blatiti direktorja. Pravi, da tudi če je izobražen, mu ne bi pustil voziti niti karjole. In doda, da mora biti človek res študiran, da spravi celo fabriko v stečaj. Znese se tudi nad sindikat, ker ko je treba kaj naredit, začne mencati, kot da bi ga pritisnilo »srat«. Potem se opraviči in prizna, da je grob, a je to normalno, saj sta ga »maner« učila profesorca šubla in doktor pikon. Potoži se tudi nad sodelavci in prijatelji – toliko let so skupaj garali, sedaj pa se obnašajo, kot da ga ne bi več poznali. Na koncu plača pijačo celi oštariji, da bodo videli, kako je, če gre revež v »maloro«.

5.3.2 Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin

Mlakar nas spet popelje med vaške posebneže. Pesem govori o primorskem casanovi Rudiju Valentinčiču. Ta je bil tak zapeljevalec, da bi lahko iz tega naredil doktorat. Včasih je bilo zadosti že to, da je dekleta samo pogledal in že so vse popadale na kup, tako kot drevje ob hudi burji. A Pepa Žgabucin se ni dala. Mlakar pravi, da je bila Pepa grda, kot poziv na

orožne vaje, da bi še medvedu storila zbežat. Ampak za Rudija je bilo to stvar časti – on je moral osvojiti Pepo. In končno sta nekega dne v cerkvi dahnila usodni da. A Rudi ni več tak, kot je bil včasih. Po cesti ga srečaš le, če mu uspe uiti pred Pepo in takrat se v gostilni skrije v kot in se pogovarja sam s sabo. Mlakar zaključi z naukom: *»Kako b' se tu zastopit dalo, / ženske so ena čudna reč – / – če jih vse maš, je premalo, / če maš enu, je preveč.«*

5.3.3 Credo

Začne se dialogom, iz katerega razberemo, da se dogaja v gostilni. Gre za neke vrste notranji monolog, kjer nam lirski subjekt razloži svojo filozofijo vere. Pravi, da je to njegov največji problem – ne ve namreč, komu verjet in komu ne. Na svetu je sigurna samo ena stvar in to je, da ne moreš biti siguren v nobeno stvar, ker je preveč tistih, ki nas želijo prinesiti okrog. Ne verjame časopisom, radiu in televiziji, čeprav pripovedujejo lepe pravljice in jih rad posluša, a nihče ne bo kar tako prodajal megle njemu, ker če ne drugače, ni lepo. Pravzaprav vsega ne verjame niti svoji ženi, ker je preveč pametna, da bi bilo vse, kar reče, res. Ne verjame niti svojemu zdravniku, ki pravi, da si bo uničil jetra, če bo še naprej toliko pil in se sprašuje, kako si lahko s pijačo uniči zdravje, če ga pa na zdravje pije. Seveda se obrne tudi na politike. Pravi, da je bolje pustiti na miru politike in prostitutke, ker lahko od obeh stakneš kakšno grdo bolezen. Za politike pravi, da ni čudno, da vsi nosijo glavo pokonci, ker če so do vratu v dreku, je ne morejo drugače držat. Končno se obrne še na Boga. Četudi bi se mu sam Bog prikazal izza oblakov, bi malo počakal, ker je verjetno spil kak glaž preveč. V zadnji kitici nostalgичno doda, da verjame samo prijateljem in ve, da bodo danes počasi spili vsi skupaj kakšen glaž.

5.3.4 Dešpet

Še ena ljubezenska balada. Kantavtor nam pove zgodbo dveh zaljubljenecv. On je njo osvajal, hodil sedet pod njeno okno in jo čakal, ona pa mu je zapirala škure, da bi mu nagajala. Enkrat pa mu je med zmerjanjem prišla malo preveč blizu in jo je zgrabil in ji ukradel poljub. Drugi dan so ga škure čakale odprte, a se je on odpravil domov. Ona se je nato poročila z drugim. Sedaj se kesa, da nikoli ne bo izvedel, kako se v njenih očeh prižgejo luči, kako jo sladka mrščavica stresa in kako diši njena blazina. Potem ji pove, da sej ne bi bilo tako pomembno, da je on hodil toliko let sedet pod njeno okno, če ne bi vedel, da ga ona gleda izza zaprtih škur.

5.3.5 Čikorija in kafe

Zgodbica o »nonotu«, »noni« in »kafetu«. Nono in nona sta se spoznala na plesu in se čez nekaj časa poročila. Ko jo je nesel čez prag hiše, ji je takoj dal vedeti, da bo tu on gospodar, ker je pač tako ta svet narejen in ji še dodal, da hoče za zajtrk vsak dan pravo kavo. Tako je nona zjutraj sebi skuhala cikorjo, nonotu pa kavo. A prišla je vojna in z njo težki časi in tako ni bilo denarja za pravo kavo, zato je nona zjutraj za zajtrk na štedilnik primaknila dva lončka – a v obeh skuhala cikorjo. Tako so leta tekla in nono ni nikoli ugotovil te nonine zvijače. Potem je nona umrla in nono je hotel imet svojo kavo. Skuhali so mu pravo kavo, ki je bila črna in močna – taka kot mora kava bit. A se je nono zadr:

*"Ah, Bog vas ne mara,
ma sej fino kafe je, an lepu diši.
Ma boljšga ku je skuhala Rnca tastara.
A, tazga kafeta na svetu več ni."*

5.3.6 Marjo Špinel

Marjo alias Marjan Benedetič naj bi bil resnični narkoman iz Nove Gorice. Mlakar ga opiše kot dolgolasca, oblečenega v smrdeče stare cunje. Ker je stalno hodil okoli s špinelom v roki, se ga je prijel vzdevek Marjo Špinel. Ker je bil stalno zadet, ni vedel kaj se okrog njega dogaja in ni opazil deklet, ki letajo okrog njega. Bil je lenoba, nič se mu ni dalo – ne jest ne pit, Mlakar pravi, da je še dihal bolj malo. In ko ga je kdo ogovoril, naj kadi malo manj in se raje poprime kakšnega dela, je bil odgovor vedno isti: *»Kaj težiš že spet, če skadim en špinel in sem malo zadet?«* Tako se je en dan Marjo zadet usedel na tračnice in vlak ga je povozil.

5.3.7 Ivo Balila

Meni osebno najljubša Mlakarjeva pesem. Je tudi ena najdaljših, saj obsega kar sedemnajst kitic. Mlakar naj bi v tej pesmi nagovarjal politika in nekdanjega poslanca Iva Hvalico. Vsaj večina jih tako misli. Mlakar pa v intervjuju pravi, da to ni res. Pesem je ravno zaradi Hvaličevega posredovanja prepovedana in se je v javnosti ne sme predvajati. Pripovedovalec razlaga sodniku, kako je do tega prišlo, da je pretepel Iva. Že takoj pove, da je vsega on kriv in da bo zato tudi plačal. Pravi, da smo vsi enaki po črki zakona, samo eden je človek, drugi je »mona« in doda, da vsi vemo, kam spada Ivo Balila. Ni ga zdravila za nervozo, ki mu jo

povzročja Ivo. Tako je en dan sedel v gostilni in gruntal, kako se bo s svojo plačo prerinil skozi mesec, ko je vstopil ravno on – Ivo. Ni se moral zadržati in je rekel natakarici:

*"Slišiš, Elvira,
zna bet, da se fonja vm je zamašila.
Nekej smrdi tole, ku ena kagada,
a, zdej sm pej vidu radžon tega smrada.
"Živjo, kaku si kej, Ivo Balila?"*

In nato sledi dialog med pripovedovalcem in Ivom. In se kregata in se blatita. Pripovedovalec obtožuje Iva, da se je obrnil kot »kalceta« – najprej je nadziral, kdo si upa »šinfati čez oblast«, potem pa je prestopil k desnici in sam »šinf« rdeče. Ivo zardi in se brani, da je vedno spadal med demokrate. In Mlakar mu odgovarja:

*"Ne, Ivo, ti si zmeram spadu med gnide,
k vejo, kaku se oblasti u ret pride,
an k so usrani ku soldaške gate."*

In nadaljuje z zelo zanimivo primero:

*"Nastoj, k te bog je narobe sestavu,
an jemaš ret tam, k bi mogu met glavu.
Zato bo smrdelo vse, kar boš reku!"*

Za tem, se je ravno malo umiril, ko je Ivo zamomljal: »Primitivci! Vsem se vam toži po bivšem sistemu!« Mlakar reče sodniku, da je ravno to še manjkalo, da se mu je pred očmi vse zameglilo in potem je kar samo »padalo« po Ivu. Vmes so se vmešali še drugi, ki so hoteli samo pomagat, a je kdo tam pa tam Ivu še kakšno naložil in je zato zgledalo, kot da bi vsi ga mlatili. Za zaključek pove sodniku, da se je po tisti »barufi« pomiril in nekaj časa kot dojenček spal ... zato sprašuje sodnika, da če bi ga še enkrat, koliko bi ga to stalo?

5.3.8 Var se, čeča

Ljubezenska pesem v cerkljanskem narečju. V prvi kitici Mlakar malce razširi pregovor Ljubezen ne pozna meja. In nadaljuje, da je imel enkrat eno »čečo«, kot rečejo na tolminskem dekletu. Ta je bila zelo lepa, le nekaj je bilo narobe – ona je bila z mesta, on pa z vasi. Ljudje z mesta so pametni in učeni in prav taka je bila tudi čeča. Nič ji ni bilo prav: kako on hodi, kako je obut, kako je oblečen. Pravila je, da jo je sram, ker on ne zna govorit in tudi ne pozna mestnih manir, zato naj bo tiho, ko kam gresta, da ne bodo drugi videli, da je s hribov doma. En dan pa jo je on peljal na izlet, a je naenkrat začelo grmet in ulil se je dež. Zatekla sta se na svisli in se ulegla na seno. Začela sta se spogledovati in zgodile so se »tiste reči«, za katere pa Mlakar pravi, da ni lepo od njih govorit. Ko je bilo konec, ga je čeča vprašala, da kaj pa to blo je. In on je odgovoril: *»Nč jst ne uem, k sm s hribov doma!«*

5.3.9 Briškula

Umirjena balada, precej drugačna od drugih Mlakarjevih pesmi. Tudi narečje ni tako izrazito, kot v drugih. Govori o nekem prijatelju s katerim sta zapravljala čas z igranjem briškule in ki je naredil samomor. Mlakar se mu opravičuje, ker ni vedel, da si je v gozdu že izbral vejo in da je imel že pripravljeno vrvi. Pravi, da sedaj še vedno igra, da karte še vedno padajo, ker je življenje navadna briškula.

6. FORMA

FORMA PESEM	ŠTEVILO KITIC	ŠTEVILO VERZOV	RIMA	VERZ
Karlo Špacapan	5 kitic + 3x refren	6-vrstičnice	zaporedna (aabbcc)	jamb
Beštija	ni kitic	/	največkrat prestopna (abab)	svobodni
Štefana in Bertolin	3 kitice + 3x refren	8-vrstičnice + 6-vrstičnice	zaporedna (aabbccdd)	svobodni
En glaž vina mi dej	2 kitici + 2x refren	10-vrstičnice	prestopna (ababacdcdc)	svobodni
Pepi Žbaradorija	5 kitic + 5x refren	8-vrstičnice + 9-vrstičnice, zadnja kitica – 7-vrstičnica	zaporedna (aabbccdd)	nedosleden amfibrah
Republika Palma de coco	11 kitic	4-vrstičnice	prestopna (abab)	svobodni
Puntarska	3 kitice + 3x refren	8-vrstičnice	zaporedna (aabbccdd)	jamb – 13-zložni (7 + 6)
Pubi, usidma se	5 kitic + 3x refren	4-vrstičnice + 2-vrstičnice	zaporedna (aabb)	1. kitica: tretji peon , naprej: svobodni
Vandima	6 kitic	8-vrstičnice	prestopna (ababcedcd)	jamb: lihi verzi 4-zložni, sodi verzi 4,5-zložni
Od Franca Frančeskina god	19 kitic	največkrat 4-vrstičnice	zaporedna (aabb)	svobodni
Soča	3 kitice + 2x refren	4-vrstičnice + 7-vrstičnici	1. kitica: oklepajoča (abba),	amfibrah

			2., 3. kitica: prestopna (abab), refren: aabbcd	
Full cool	/	/	/	/
Božična	8 kitic + 4x refren	4-vrstičnice + 2-vrstičnice	ni dosledna, največkrat prestopna (abab)	svobodni
Politik Gvido	8 kitic	4-vrstičnice	prestopna (abab)	svobodni
Valentin	4 kitice	8-vrstičnice	prestopna (ababdcdd) – nedosledna	svobodni
Počasno življenje	6 kitic + 3x refren	4-vrstičnice + 5-vrstičnice	zaporedna (aabb), refren: aabcd	svobodni
Betula	4 kitice	3 kitice: 8-vrstičnice, 4. kitica: 4-vrstičnica	nedosledna – največkrat zaporedna (aabb)	svobodni
Brika	12 kitic	4-vrstičnice	prestopna (abab)	svobodni
Blues	9 kitic	največkrat 9-vrstičnice	ni dosledna	malo bolj urejen – menjavanje jamskih in trohejskih verzov
Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin	8 kitic	4-vrstičnice	lihe: abcb, sode: zaporedna (aabb)	trohej in amfibrah, vendar št. zlogov ni dosledno
Credo	12 kitic	4-vrstičnice	prestopna (abab)	jamb in trohej – 7 in 7,5-zložni, vendar še zdaleč

				ne dosleden
Dešpet	9 kitic	4-vrstičnice, 3. kitica: 5-vrstičnica	prestopna (abab), razen 3. kitica: abcde	nedosleden amfibrah
Čikorija in kafe	12 kitic	4-vrstičnice	prestopna (abab)	svobodni
Marjo Špinel	12 kitic + 2x refren	večinoma 4-vrstičnice, refren: 2-vrstičnice, zadnja kitica: 8-vrstičnica	zaporedna (aabb)	svobodni
Ivo Balila	14 kitic	različno – največkrat 6-vrstičnice	največkrat aabccb	največkrat daktil
Var se čeka	12 kitic + 3x refren	4-vrstičnice	zaporedna aabb	malo bolj urejen daktil oz. amfibrah
Briškula	2 kitici + 2x refren	1. kitica: 10-vrstičnica, 2. kitica: 11-vrstičnica, refren: 5-vrstičnica	obe kitici se začneta z aabccb, na koncu nedosledna, refren:prestopna (aabbce)	najbolj pogosto jamb 5-zložni

Sam Mlakar ni besedil svojih pesmi nikamor zapisal, tako da bi lahko bila dostopna javnosti. Besedila, ki se jih dobi na internetu, so zapisali njegovi oboževalci. Besedila v Prilogi sem povzela po internetu in jih popravila ali pa sem jih sama zapisala. Prav zato točne forme – še posebej števila kitic in posledično verzov – ne morem tako natančno določiti, kot bi jih lahko sicer. Problem predstavlja tudi narečje samo, ker se v narečju pogosto kje izgubi kakšen zlog.

Tako lahko pride do spremembe izgovorjave in pa tudi naglasa – kar je pri določanju metrične sheme še bolj pomembno. Besedila prvotno niso bila zapisana za branje, ampak za petje, pri petju pa se naslanjamo na melodične poudarke, ki niso nujno prekrivni z naglasi.

Če povlečem neko črto pod to tabelo, lahko rečem, da je največ pesmi z 12-imi kiticami (5), sledijo pesmi z osmimi, petimi in tremi kiticami (po tri pesmi), po dve pesmi so 9-, 6- in 4-kitične, samo po ena pesem pa je 19-, 14- in 11-kitična. 13 pesmi ne vsebuje refrena, pri šestih pesmih se refren ponovi 3x, pri štirih 2x, pri eni 5x in pri eni 4x. Največ pesmi vsebuje 4-vrstičnice (11), 8-vrstične pesmi so štiri, ena pesem vsebuje 6-vrstičnice in ena 10-vrstičnice. Osem pesmi je glede števila vrstic nedoslednih – najverjetneje zaradi nepravilnega zapisa kitic, saj je npr. v pesmi Dešpet osem kitic 4-vrstičnic, peta pa je 5-vrstičnica. Refren je največkrat 2-vrstični (3 pesmi), po ena pesem pa vsebuje 5-, 6-, 7- in 8-vrstični refren.

Najbolj določljiva je rima, čeprav je velikokrat naslonjena na narečno izgovorjavo. Največkrat se pojavi zaporedna rima (8 pesmi). V pesmi Počasno življenje je rima tudi zaporedna, razen v refrenu se pojavi rima aabcd. V pesmi Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin imajo sode kitice zaporedno rimo, lihe pa abcb. Pri pesmi Betula je rima največkrat zaporedna, a ni nujno. V sedmih pesmih je rima prestopna. V pesmih Beštija, Božična in Valentin je načeloma tudi prestopna, a ne vedno. V pesmi Dešpet vsebujejo vse kitice prestopno rimo, razen tretje. V pesmi Briškula se v prvih šestih verzih kitic pojavi rima aabccb, proti koncu pa postane nedosledna; v refrenu pa dobimo prestopno. Oklepajoča rima se pojavi samo v prvi kitici pesmi Soča, druga in tretja kitica imata prestopno rimo, refren pa aabbcd.

Verz je vsekakor najtežje določljiv. Pri 13-ih pesmih od 27-ih je verz svoboden. Čisti jamb vsebujeta pesmi Karlo Špacapan in Puntarska, ki ima 13-zložni jamb (7 + 6). Tudi pesem Vandima vsebuje jamb, ki je v lihih verzih 4-zložen, v sodih pa 4,5-zložen. V pesmi Briškula je najbolj pogost 5-zložni jamb, a ni nujno. V pesmih Blues in Credo gre za menjavanje jambskih in trohejskih verzov, v pesmi Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin pa za menjavanje troheja in amfibraha. Čisti amfibrah dobimo le v pesmi Soča, v pesmih Pepi Žbaradorija in Dešpet je nedosleden. V pesmi Var se čča ni popolnoma jasno, ali gre za amfibrah ali za daktil. V pesmi Ivo Balila je najbolj pogost verz daktil. V pesmi Pubi, usidma se v prvi kitici pojavi urejen verz, ki naj bi se imenoval tretji peon, v kiticah, ki sledijo, pa je verz svoboden.

7. TEMATSKI SKLOPI

Glede na teme, ki jih Iztok Mlakar obravnava v svojih pesmih, sem pesmi razdelila v naslednje tri tematske sklope:

1. pesmi z ljubezensko tematiko,
2. pesmi s politično in delavsko tematiko,
3. pesmi z bivanjsko tematiko.

Dokaj velik problem mi je predstavljalo uvrščanje pesmi v posamezne tematske sklope. Najmanj težav pri uvrščanju sem imela pri ljubezenskih pesmih, kjer je bila problematična le pesem Brika. Le ta namreč govori o tem, kako jo je neki fant osvajal in tudi poročil, vendar je pesem precej »groba«, če se lahko tako ne ravno literarnoteoretsko izrazim. To pa verjetno zato, ker predstavi temperament ženske iz Goriških brd, ki v svojem bistvu je groba, zato je na tak način tudi predstavljena.

Kar 16 pesmi od 27-ih med drugim govori o vinu oz. betulah, gostilnah in oštarijah. Največkrat pa ni vino glavna tema pesmi. Samo v pesmi Beštija je izrazito poudarjena tema vino in pijančevanje ter tudi vsi stranski učinki le-tega. V pesmi Od Franca Frančeškina god se vinu pridruži še obilica hrane. Tudi v pesmi Betula je v veliki meri prisotna ta tematika, predvsem posedanje v gostilnah. A sem se na koncu odločila, da te tri pesmi uvrstim med pesmi z bivanjsko tematiko, ker se mi zdi, da vseeno ta tema nekako prevladuje.

V pesmih Soča, Počasno življenje in Credo lirski subjekt izpoveduje svoje notranje občutke: v Soči pravi, da takim ljudem, kot je on sam, v življenju prav nič ne ostane; v Počasnem življenju nostalgичno analizira svoje življenje in iz tega povleče nauke, ki jih razkrije nam bralcem oz. poslušalcem; v CREDU izpove svoj način doživljanja vere. Zaradi teh dejstev so se mi te pesmi zdale precej osebnoizpovedne, a sem se odločila, da pesmi uvrstim v sklop bivanjskih pesmi, ker je ta tematika po mojem mnenju prevladujoča.

Pesmi s prevladujočima temama politike in delavcev sem združila v sklop pesmi s politično in delavsko tematiko, ker se mi je zdelo, da se ti dve temi pri Mlakarju izrazito navezujeta ena na drugo. V to kategorijo sem vključila tudi pesmi, ki govorijo o problemih, ki pestijo kmeta, ker sem kmeta obravnavala kot delavca, pa tudi zato – in to se mi zdi še bolj tehten razlog – ker Mlakar vedno za težave delavcev in kmetov obtožuje državo oz. politično oblast.

Pesmi sem razvrstila takole:

Tabela 4: Pesmi z ljubezensko tematiko

Pesmi z ljubezensko tematiko	1. Štefana in Bertolin 2. En glaž vina mi dej 3. Vandima 4. Valentin 5. Brika 6. Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin 7. Dešpet 8. Čikorija in kafe 9. Var'se čecha
------------------------------	--

Tabela 5: Pesmi s politično in delavsko tematiko

Pesmi s politično in delavsko tematiko	1. Karlo Špacapan 2. Pepi Žbaradorija 3. Republika Palma de coco 4. Puntarska 5. Pubi, usidma se 6. Politik Gvido 7. Ivo Balila
--	---

Tabela 6: Pesmi z bivanjsko tematiko

Pesmi z bivanjsko tematiko	1. Beštija 2. Od Franca Frančeškina god 3. Soča 4. Ful cool 5. Božična 6. Počasno življenje 7. Betula 8. Blues 9. Credo 10. Marjo Špinel 11. Briškula
----------------------------	---

8. SKLEPNE UGOTOVITVE

Graf 1: Zastopanost kategorij pri posamezni zgoščenki

Pesmi sem kategorizirala po lastni presoji, kar pa ni bilo lahko, ker so meje pri nekaterih pesmih nejasne. Od 27-ih pesmi jih je tretjina ljubezenskih, sedem jih je s politično in delavsko tematiko, največ (11) pa je pesmi z bivanjsko tematiko. Iz te računice ne bi mogla reči, da ena tema izrazito prevladuje. Mogoče je Mlakar najbolj znan po svoji kritiki družbe, oblasti in politike. Politiki in tisti, ki sedijo na raznih stolčkih v tovarnah in podjetjih so vedno negativni liki (npr. Politik Gvido, Ivo Balila). Obratno je s kmetom in delavcem – ta dva lika sta pri Mlakarju vedno spoštovana. Neposredno opozarja na težave, ki ju pestijo in za to vedno krivi politični sistem (Karlo Špacapan, Pepi Žbaradorija). Dotakne se tudi 2. svetovne vojne, fašizma, nacizma, revščine, ki je takrat pustošila po naših krajih, kritizira pa tudi menjavo oblasti po koncu vojne (Karlo Špacapan, Čikorija in kafe). Prav tako kritizira menjavo sistema po letu 1991 oz. politike, ki so se po padcu komunizma obrnili na drugo stran (Ivo Balila). Pesmi s politično in delavsko tematiko najbolj prevladujejo v prvi zgoščenki Štorije in baldorije. Ta zgoščanka je bila izdana l. 1992, se pravi kmalu po osamosvojitvi Slovenije, padcu komunizma in menjavi političnega sistema, zato so verjetno te pesmi v tej zgoščenki najbolj reprezentativne.

Manj poznane oz. tudi po radijih jih ne zasledimo tolikokrat kot druge Mlakarjeve pesmi, so pesmi z bivanjsko tematiko. Te pesmi (z izjemo Od Franca Frančeškina god in Marjo Špinel) tudi niso tako izrazito humorne ali ironične narave. V teh pesmih se pripovedovanje največkrat umiri, tudi ritem postane počasnejši. Mlakar se tu loteva med drugim tudi problema pijančevanja (Beštija) in odvisnosti od drog (Marjo Špinel). Razmišlja o smislu

življenja, neizbežni smrti (Briškula), o prehitrem minevanju časa (Počasno življenje, Betula), govori o odpuščanju (Božična), nostalgичno se spominja svoje mladosti, ko so fantje peli dekletom podoknice, se potikali po hramih, kvartali (Počasno življenje). Dotakne se tudi vere – v različne medije, ženo, zdravnika, politike in na koncu Boga (Credo). Bivanjska tematika je izazito prisotna v drugi zgoščenki Balade in štroncade pa tudi v tretji Rimarije iz oštarije.

Ljubezenska tematika pa je v vseh treh zgoščenkah verjetno najbolj enakopravno zastopana. Te pesmi so si med seboj zelo različne. Lahko so to bolj romantične pesmi, kjer izstopa razočaranje v ljubezni (Štefana in Bertolin, En glaž vina mi dej) ali nostalgичne, kjer se lirski subjekt spominja mladostnih ljubezenskih avantur (Vandima, Valentin, Dešpet). V tistih pesmih, kjer ni prisoten lirski subjekt in zato niso osebnoizpovedne, pa Mlakar na izrazito humoren način predstavi zgodbe zaljubljenecv, ki so največkrat kakšni vaški posebneži (Brika, Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin).

Če na kratko povzamem. V prvi zgoščenki vsekakor prevladuje politična in delavska tematika, se pravi socialna. Teh pesmih je dobra polovica. Tretjina je ljubezenskih pesmi, ena sama je bivanjska. V drugi zgoščenki prevladuje bivanjska tematika (2/3 pesmi), 2 pesmi sta ljubezenski, ena pa politična. V tretji zgoščenki je prav tako samo ena pesem s politično in delavsko tematiko, enako pa je število pesmi z ljubezensko in bivanjsko tematiko (4).

9. SKLEP

Iztok Mlakar je ustvarjalec, ki ga pozna staro in mlado, saj je marsikatera »štoria in baldorija« in »balada in štroncada« tako rekoč ponarodela. Njegove pesmi so postale »repertoar fantov, ki poprimejo za kitaro, odigrajo Boba Dylana, potem pa še kakšno njegovo«.³

V njegovih pesmih je vedno prisotna Primorska. Zastopana z jezikom, pokrajino, ljudmi, posebneži, zgodovinskimi in drugimi identifikacijskimi značilnostmi. Na vprašanje, kje dobi inspiracijo, odgovarja takole: »Vsi časi so enako inspirativni. Države, sistemi se menjujejo, ljudje pa ostajajo (vsaj za zdaj). V vseh časih najdeš tiste zgoraj in tiste spodaj. Mene zanimajo tisti spodaj in njihovo mnjenje o tistih zgoraj. Sem zaradi teh pogledov levičar? Ne vem. Vsak, ki pozna moje ročne spretnosti, ve, da imam dve levi roki. Ne znam dajati življenjskih receptov, nisem kak modrec s planine.«⁴

³ Marcel Štefančič, Miha Štrancar, Oštarije, štale, garaže in skednji: Iztok Mlakar, kraški poet. *Mladina*, št. 45 (9. november 1998).

⁴ Vita Žerjal – Pavlin, K izvorom komedijantsva, ki je večno: pogovor z Iztokom Mlakarjem. *Primorska srečanja*, št. 175 (1995), 749.

10. VIRI IN LITERATURA

- Iztok Mlakar: *Štorije in baldorije*. Ljubljana: RTV Slovenija, 1992.
- Iztok Mlakar: *Balade in štroncade*. Ljubljana: RTV Slovenija, 1994.
- Iztok Mlakar: *Rimarije iz oštarije*. Ljubljana, RTV Slovenija, 2001.
- www.2arnes.si/~tverbo/Mlakar.htm (11. 8. 2005).
- www.dobrojutro.net (11. 8. 2005).
- www.wikipedia.com (1. 4. 2006).
- Vita Žerjal - Pavlin: K izvorom komedijantstva, ki je večno: pogovor z Iztokom Mlakarjem. *Primorska srečanja*, št. 175 (1995). 748–750.
- Marcel Štefančič, Miha Štrancar: Oštarije, štale, garaže in skednji: Iztok Mlakar, kraški poet. *Mladina*, št. 45 (9. november 1998). 48–53.
- Martina Mrhar: Kreacija se ne rodi po racionalnem premisleku. *Maska*, št. 3–4 (pomlad 2001). 88.
- Ivan Sivec: *Tisoč najlepših besedil. Slovenija – zibelka narodnozabavne glasbe*. Kamnik: Ico, 2002.
- *The New Oxford Companion to Music, vol. II*. Ur. Arnold Denis. Oxford, New York: Oxford University, 1990. 1467–1477.
- *Glasba*. Ljubljana: CZ, 1987 (Leksikoni Cankarjeve založbe).
- Matjaž Kmecl: *Mala literarna teorija*. Ljubljana: Mihelač in Nešović, 1995.

⁵ Besedila niso zapisana z dialektološkega vidika, ampak po slušnem vtisu, zato je lahko ista beseda na različnih mestih zapisana drugače.

Beštija

Včasih mi je tku, ku da mi kej fali,
ku da bi 'telo neki u meni kažin nardit,
ku da b'mi jetra gledala ven iz oči,
včasih mi je prou res ma za se ubit.
Mmm, čreva plešejo mi čačača,
ku mitralja ropota srce,
pa si rečem, ejla nebeš, naš se ne da,
princip je princip, danes ne!
Eee, poznam ta šentiment,
vem kam daleč zna peljat ta reč,
do čer kej ne popijem jst nisem kontent,
an pole vržem pamet preč an ratam:
beštja (prasc), žival (svinja), belva,
ašašin, kaštruon (va fan kulo),
pijan ko šilur (škifo),
eee danes ne!
Ma ben ni zdravo ostat prou cel dan doma,
je dobro nrdit tku pred spanjem enu pasegiatu
(ja, ja, ja, da se človk noge pretegne, tku nomlčk).
An ku sem reku, naš se ne da,
ancuj bom pazu, ancuj jaz ne bom beštja ratu,
an šou bom daleč stran od oštarije,
ma noge iz navade nesejo me č.
Ma ben, če smo že to, ni greh če človk popije
tku pred spanjem enu švoh kafe
(ja ja, vemo, kaku gre ta reč naprej, he he he).
Grem noter, kelnerci se prou zmerom mudi:
"Kej boš spil, dej ne se zmišljavat, vidiš da nimam
cajta, hitro, reci!"
Nankar malo cajta za razmislit ne pusti,
se zmotim zarad nje an rečem: "Dej dva deci!"
(Uuuuuuuu, sm falu, ma je ona kriva, ona je kriva, ona,
ona je kriva!)
Dobro spijem, mislim jet, bumf po rami:

"Eee, glej koga se po dolgem cajti vidi spet, ma dej,
povej mi kej, ku si, ku gre?"
Gre gre, hudiču u ret (ooollaa, zdej smo pej tam).
Glih mene si našu, cagan ušiv, o vem kej me boš prašu:
"Kej boš kej spil? Hehehe."
Ku nej si zdej zmislil kejšnu škužu,
če rečem ne, me bo gledu debelo,
če mu rečem za princip, me bo šlatal za čelo,
"Ma ben dobro," rečem: "Pijem belo!"
(Ajej, danes ne bo zneslo, nimam sreče, nimam sreče.)
Če dolgo pada dež, prlezejo iz zemlje gliste,
ne moreš stopit, ne da bi s kašne nardu polpet.
Taku prlezejo u betulo pijandure iste,
vsak večer en kjer je eden, jih narmanj še pet.
Ma ne morš falit, ne morš jim utečt,
eden po eden pride tku klapa vsa,
an z usakim je treba kej popit en kašno reč,
čez en cajt skontam, da sem spil že ohoholala ...
Porka putana kašni so ljudje, ma briga njih, če ti svoje
principe maš.
Ma kamor je šel bk, še štrik naj gre,
mi je vse glih,
danes naš spet je ratu beštijaaa ...
(dej še enu rundu, porkodijo)
"Fantje, ne stojte tolko pit, kdo vas bo nesu domov?"
"Kdooo, kdo bo mene reku svinja?"
Uuuuurghhhhhhhhhh ...
Drugi dan (miaaaaaaaaaao),
drugi dan (miaaaaaaaaaao),
drugi dan mi je tku, ku da mi kej fali,
ku da bi 'telo neki u meni kažin nardit,
ku da b'mi jetra gledala ven iz oči,
drugi dan mi je prou res ma za se ubit!

Štefana in Bertolin

Bertolin je bil strašen temperament,
zarad njega su babe, ku bi se reklo, padavale v
žvaliment,
ma njega ni brigala nobena pupa ne gospa,
samo lepa Štefana mu pr srci je bla.
Tisto leto na jesen, jo lih mislu je vzet,
ma pršla je vojska an Bertolin, ni blo druge, je mogu
jet.
Se je Štefana prdušala, da mu ostala bo zvesta,
an ko bo pršu nazaj, bo njegova nevesta.

*Ma Bertolin je raztegnu ramoniko soju,
si obrisal je souzu an taku je zapoju:
"Moja Štefana, življenje al smrt,
ti si za mene tko ku rajski vrt,
ma bog ni tou, d b'jst ratou tuoj mož
bla soj cajt si muoja, več muoja na boš!"*

Bertolin je pisal Štefani vsak dan,
ma ona pej njemi zmeran manj an manj.
Ga je jenjala čakati, an jo drugi je vzou,
ka Bertolin se je vrnu, je lih na ohcet pršou.
Se je usedu za mizo an je gledu Štefanu,
kejšen drug bi ju scbu an ju zmerju s putano,
kejšen drug bi na ohceti nrdu kažin,
eja kejšen drug, samo ne Bertolin!

Ref.

Je od takrat pasalo, eee, je že dosti let,
od takrat že stokrat se obrnu je svet.
So šle vaš ul oštija dve, tri države,
ma ni ugasnu ogenj te ljubezni taprave.
Je umrla Štefana an je umrou Bertolin,
ma ostal je en lep an, ku bi se reklo, žlahten spomin.
Tudi soj cajt ljudje so zaljubljeni bli,
ma tu ble so ljubezni, ku zdej jih več ni.

Ref.

En glaž vina mi dej

En glaž vina mi dej,
prej ku oct z njega rata,
dej nu malčk se nasmej,
kelnarca moja zlata,
ncoj sm lejdihi nu frej.
Ja, spet ostou sm sam,
kadar štorija konča se,
ni lepu sej priznam,
ma treba je mislt nase
in jst kr tko se ne dam.

*Ma hodi, hodi,
si že najdeš kej bujšga,
svet se ne bo podrou od tebe
in če ni blo hujšga
ni nobeden še umrou.
Ma hodi, hodi,
an bog stoj ti ob strani,
preveč rad sem te mel,
da bi ti reku ostani,
ma da bi vsaj jokati znou.*

Mrak se nardu je že,
ancoj so zvezde res krasne,
moj ti bog, ma jih je,
ben če kira ugasne,
kos neba z njo umre.
An numalčk mn luči
je ostalo za tabo,
ma ncoj pije se mi,
ncoj jst vina bi rabu,
da b'mi svetla u temi.
Ref.

Pepi Žbaradorija

E tu je ena prou žalostna štorja,
o enmu k se je klicu Pepi Žbaradorija.
Kr zase je vedu, je držu pikon,
ma drgače je bil prou en velik kaštron.

Na prou vsak sestank u svoji firmi je šou,
ma tudi nigdar gobca držat ni znol,
na vsakem sestanki je tou met besedo,
en ka jo je dubu, taku je povedu:

*"Nastujte, nastujte, dio di bog,
nastujte mi take nakladat okrog.
Du takrat ku jest Žbaradorija Pepi
en bot ne bom jemu lih tolkor u žepi,
lih tolkor ku jemaju uni tam gor,
mhm, ehe, aha, hehe ... ma mi je prou žou,
ma do takrat na svjeti na ba nč prou.
Nastojte nakladat, pamet vam gnilu,
nastojte, nastojte, k vam prejam žilu!"*

Na izrednem sestanki se je zbral sindikat,
je Pepitu reku, dej nehi ga srat,
Pepi, dej nehi, ne stoj lomit škatle,
Pepi ne stoj, k boš zgubu prjatle.

Ma Pepi je reku, jst vem, kej vas matra,
dio šanto di bog, k vam vsem pojam jatra,
to da nimaste jajc, to jst dolgo že vem,
ma jst jih še jemam, taku vam povem:
Ref.

Ni bal se povedat nobenmu u faču,
da narveče mone maju narvečju plaču,
ko enkrat to reku je šefu u menzi,
ni dosti pasalo, je bil u suspenzi.

Ma Pepi ni nehu, je šou u oštariju,
je plaču pijačo za usu kompaniju,
en celo je klapo povabu za šank an je reku:
"Fantje, tole bomo meli zdej en sestank."
Ref.

E do takrat, ku jemu je šolde za šnope,
do takrat je lohko vrtu svoj gobc,
ma ku enkrat taku jih ni jemu je sušu,
takrat ga ni več nobeden pošlušu.

Kej tou bugi Pepi, je kupu flaškon,
se napil ko šilur, ga je povozu kamion.
En pole ko so zavili ga u deku,
an ko je krepaval še zadnjič je reku:
Ref.

Taku bogi Pepi je šou pod kolesa,
ano je zletu direkto u nebesa.
En spet na sestanki se je zbral sindikat,
en je reku, da bi blo treba Pepita pokopat, sej,

zmerom rad je delou špetir,
ma zdej bo u grobi jemu vsaj mir,
sej je, če se prou razmisli, tudi na nek način
za samoupravljanje in medčloveške odnose,
in afirmacijo delovskega razreda, nekako,
bi se reklo v firmi jemu zasluge ...
Takrat se je neki zadrlo iz truge:

*"Nastujte, nastujte dio di bog,
nastujte mi take nakladat okrog ... "*

Republika Palma de coco

Poletje spet zdej k nam prihaja,
an spet regres sem dobil,
ta moj dopust mi družba daja, ojejej,
en sam samcat milijončk ušiv.

Zapil ga nisem še nobenkrat,
u kalcetu zmerm ga dam,
k puhne bo vn zbežu enkrat,
u kraj, k ga samo jast poznam.

Tam se da živet tudi sz moju plaču,
če res jst enkrat bm šou,
ma od tm se nkar v sanjah ne bom vraču,
e ben kartoline be vse vm bom poslou.

Republika Palma de coco,
je kraj samo za fejš ljudi,
tam je dno flašk strašno globoko,
tam fešti nikdar kraja ni.

Tam sambo plešejo kreoli,
an take črnke,
k majo rt za dve karjoli,
vsaka greha vredna je.

Če noč prekrokaš niso nate jezni,
oštirjem tam ni treba nikdar vračavat puf,
ma tam nankar policaji niso trezni,
tam ni pržonou an nankar baruf.

V republiki Palma de coco
fešta je fešta za vse,
nankar predsednik Loco Loco
ne pozna protekcije.

Tam lohko v miri prazniš flaše,
an delaš tu, kar se ti če,
tam lohko rečeš, kar ti paše,
noben zatu u pržon ne gre.

Kadar se sred noči u jark bm zvrnu,
od ruma pijan ku zmaj,
ljubezni in obzira poln pogrnu
s svojo srajco me bo policaj.

Ne stojte šlatat me za čelo,
an me sprašavat, kej mi je,
ne ne mislt, da me je ujelo,
an da mi na otročje gre.

Jst, jst se bom smeju na široko,
k boste enkrat te dni,
z republike Palma de coco,
dobili kartoline vsi.

Puntarska

Pred več ku dvesto leti, nam štorija govori,
da strašno so nervozni bli naši nonoti.
Če kej jim je sfalilo, če kej jim ni blo prou,
so grofa tku ku prasca natakni na kol.
An vse so mu pobrali, kar vrednega je blo,
požrli v grajski kleti vse vino vse meso.
Jen pole so groficu, ma ben tisto pustmo stat,
da vidli pot domov bi, so še zažgali grad.

Lalala lalala lalalalalalala lala.

Zdej pravjo, da ne dela več takih se reči,
k zdej baje živimo v civilizaciji,
kjer treba ti ni delat, če dobro znaš gobcat,
ma če garaš ku živina, pej moraš gobe držat.
Jst sm, ku zdej se reče, nekvalificiran kmet,
jn ku vsak kmet znou zmerom sm dosti potrpet.
Nervozen zdej ratavam, pomagat si ne znam,
ma sej nisem kriv, če take jst prednike imam.

Lalala lalala lalalalalalala lala.

V meni zdej prebuja spet puntarski se duh,
marskteru vidim monu, k žre zastonj me kruh.
Jn nikdar nč ne dela, k samo iz kruha drek,
aaa, čakte čakte, pršu bo zlati srednji vek.
An takrat ku spet pride tisti zlati cajt,
ne skrbte, znou orodje si bom pravu najt.
Sem se moderniziral, sekirce nimam več,
ma tudi sz motorku bi padla glava preč.

Lalala lalala lalalalalalala lala.

Pubi, usidma se

U livarni, u vročini, kjer ti pamet odpove,
proizvodnja je obstala, sredi delovnega dne,
jahm la lej lo lo lo la la, la le lo le lej lo la,
proizvodnja je obstala, sredi delovnega dne.

"Vsak nam kamandira, an nam mitinge drži,
vsi so strašn kunštn, ja delama pa mi,"
godrnjali so livarji, nekdo pa rekel je:
"Pubi, konc je šihta, pubi, usidma se!"

*Jahm la lej lo lo lo la la le lo le lej lo la,
kadar rečejo livarji: "Pubi, usidma se!"*

Prihitel je šef izmene: "Ja fantje, kva je to?
Zakva ste usedel, a vam je slabo?"
Kurjač je vzel kladio: "Da nauš ti slab zdej ratu,
vsed ke v kot pa tih bod, da te nam ušlatou!"
Ref.

Prihitel je delovodja, a tudi on je obsedel
in direktor v beli srjci je na premogu čepel.
Tako livarji priredili so za poslovodni organ,
v vročini svojih plavžev informativni dan.
Ref.

In so zvišali jim plače, vse se srečno je izšlo,
zgodba ni šla v tisk in škandala ni bilo.
A še danes vsi v fabriki, ob čikpavzah se zgroze,
kadar rečejo livarji: "Pubi, usidma se!"

Vandima

Pod noč rad z doma jst zbežim,
an soji babi neč ne rečem,
pred njo se šempjota nrdim,
navzkrivž jo u betulu utečem.
Pej tam popijem glaž al dva,
an ka ta treči prou me prime,
se svjet numalčk zadondola
an zmislím tiste se vandime.

Bil takrat jst še junc sem mlad,
u glavi neč, u grli suša,
sem mel življenje strašno rad,
ku usak do čer ga ne poskuša.
Cel dan smo bli v vinogradi,
an sonce je ku zlodi peklo,
s z vinom smo se frišali,
po grlu je ku puotok teklo.

Tam sem jo vidu prvikrat,
požirk se je v grlu ustavu,
jst lohkor umrou bi tistikrat,
jst lohkor bi ... ma kej bi pravu.
K se ti taka rječ zgodi,
ti glava radžonirat neha,
an slepe ratajo oči,
ni več boga, nankar greha.

Me je spod čela gledala,
an se mi furbasto smejala,
pod nuoč pej k meni je pršla,
an če med trte sva zbežala.
Ma za povedat, kej blo tm je,
ku nej člouk besede najde,
jst use zvezde vidu sem,
an tresle, tresle so se brajde.

Taku tista noč je lepa bla,
ku nikdar pol en prej nobena,
ma, ku je pršla, tku je šla,
nankar ji ne vem imena.
Je nisem vidu nikdar več,
e, člouk obrača, bog obrne,
mladost je šla od mene preč,
kar cajt uzame, več ne vrne.

Sej zdej prou neč mi ne fali,
mam en par brajd an kejšnu njivu,
mižerje an bolezní ni,
ženu mam še zmerom živu.
Ma kadar spijem glaž al dva,
an ka ta treči prou me prime,
se svjet numalčk zadondola,
an zmislím tiste se vandime.

Od Franca Frančeškina god

Soj cajt so bli ljudje bl lepi an bl debeli,
k so radi kej dobrega spili an kej dobrega pojeli.
An ne tku ku dns k člouk je slabš ku miš,
an se zdi sam sebi lep, samo če je suh ku štokviš.

Soj cajt dragi moji, aaa, ja blo pej taku,
so te meli za bolanga, če si jih jemu menj ku stu.
Taprav dec je mogu met narmanj studvejsti kilu,
an je lohkor, ma ne da b`se silu, pojou pol prasca taku
počres.

Ej, če se jaz zmislím rancga Franca Frančeškina,
kolko smo mi ukop pojeli, kolko smo mi ukop spili
vina .
E, se zmislím k h meni v hišo pršu je en bot,
me udaru na glih po rami an reku : "Danes jemam god!"

Sem reku: "Posluš me dobro, Franc Frančeščin,
te gleda danes tisti, če ne daš za en kvartin!"
"En kvartin, kej govoriš, ma dej, ma sej si mona,
direta v hram nas dva kaštrona gremo sprazent en buč
počres."

"Olala," sem reku: "Franc, ma nimam prou neč proti,"
an hitro sem šou nrdit dva paninčka tku za po poti.
Vsakmu štrunca kruha, mortadela, sir,
lih tolko da nam da želodčk po poti mir.

Če greš po vasi gor, dol, na levo en pole na glih,
si čez en kvart ure že pr Frančeškinovih.
Franc je prton odopru, vrata od hrama odklenu,
an pole poklicu ženu, nej da kej za jest taku počres.

K pršu sem v hram, jst v šentiment sem padu,
ma ku da b'se regiment soldatou zrihtal za paradu,
taku so stali v vrsti garganja, bel pinot,
zelen, barbera, kabernet, merlot.

An kej je blo na buči gor prvjezano na tram,
pršut, špeh, panceta an umjes pa še kak šalam
an še klobase v reštah, vse prvpravljeno za zimo,
ma taku ku grozdje pred vandimo je viselo dol, taku
počres.

Prvo delo, smo splakenli s pinelu
dol po grli tista dva paninčka z mortadelu,
an pol smo lpu počasi od buča do buča šli,
pr vsakmu pipco odvili anu malčk guštirali.

Garganja, k ti stori voju za čokulat,
zelen, prekrasen, k ma tak duh ku muškat,
pinot, k se ti v ustah razcveti taku ku roža,
merlot, k ti želodčk poboža, an taku naprej, taku
počres.

Sem reku: "Franc, ma dejmo še zagost na violino,
čem rečt, narezat kej pršuta se toka pr takem vinu!"
E, ma ni blo treba prosit dragi moji,
en, dva, tri je bil pršut na kavaleti an smo ga rezali.

Prou kmali je ostala od njega samo kost,
zato smo, be, inšoma, da ne bi padli v švohost,
hitro vsak po en šalamčk povendimali,
vmes pej malčk počekulali od tega an unga, taku
počres.

Zraven smo pojeli par štruc sirkovga kruha,
barbera je pej skrbela, da niso bla grla preveč suha,
an pole je prnesla soja žena dol v hram
eno veliko skledu žolce szi lomberjem.

An usakmu en tond jote, ka je noter stopu prasc,
an u usakmu tondu je plavaló še en par klobase,
an zraven je bil še pršut na octi an zraven še polenta,
ma so bla črjeva taku kontenta, so več ku cvilla, taku
počres.

"Kaku je sočo, boš še enu fetu?"

"He, he, ben, pej narježi."

"An kaj boš pil zraven, belo al črno?"

"Ma toči, toči, vse je dobro!"

"Ben zdej, k smo tu pojeli, gremo pej naprej!"

E, ko smo tu pojeli, je dal Franc nov pršut na kavaletu,
žena je šla pej spečt eno firtajlcu sz pancetu.

"Franc," sem reku: "Ma, ustau se malo, ma dosti je blo,
dej!"

"Muči!" je reku: "An tiho bod, an pij an jej!"

Ni blo družga, ku ga ubogat, tiho bet
an vse do jutra, dragi moji jest an pet,
k se je zdanilo, smo pej še zapuojali, ma da pokale so
šipe,
an pole vsak še ene mičkene tripe smo udarli za
fruštek, taku počres.

E, soj cajt so bli ljudje, res, bolj lepi an bolj debeli,
k so radi kej popili an kej pojeli an so se radi med sabo
imeli,
k člouk, če slabo je, zna dobit slabo kri,
an tak čouk je slabe volje an se stršno rad jezi.

Ljeta so pasala ma pero jst rad jem še zdej.
Okroh jeter me res namalčk zbada,
ma pero želodec je pej zaenkrat, hvala bogu, koker
rostfrej.
Pero, če si zmislim tistga goda od Franca Frančeškina
še zdej mi hodi ven kislina taku podugič an počres.

Soča

V življenju mi niso pršparani bli zakramenti,
jst dal sem že skozi soj krst an pokoru an birmu.
Imel nekej pup sem, ma vse so zamenjale firmu,
prjatlji vsi šli so, al pej so pod zemljo kontenti.

Vse lahko pogrešam, ma prou vse, samo ne bičiklete,
k z njo se bom mogu še kejšen bot peljat na Soču,
pej tam si umiri bom šolne sezu an kalcete,
an soje bom noge spoštljivo u vodo potoču.

*Jst Soča, sz stabo rad reku bi kejšnu besedu,
če nečeš pej neč, bom pej samo te gledu,
ko štufo an zmatrana tečeš po strugi,
an delaš taku ku jst to, kar čjo drugi.
An glih taku ku jst tudi ti puhna si gnoja,
staramo se, zlata moja, kej češ,
če štronco rodiš se, štronco umreš.*

Tku vsa svoja leta jst djelal debele sem bale,
življenje zna spisat ma prou strašno grde romane,
če slep si an šutast, si zmisliš usaj kejšne ideale,
ma takim ku jst sem, na koncu prou neč ne ostane.
Ref.

Full cool

Mm, mm, mm ... cool ,
mm, mm, mm ... full cool.

Tok smo lepi in tok smo blazen cool,
in tok smo genjaln, da nam je prav neroden full.
Full cool, žur, špon, fancy, mislim, the best.

Mi smo zato se tle sestal (kenede tovarišija),
da bi ta banalen svet rešval (pena, pena ...),
nam se vse to zdi zamal,
kot da b'kej bolšga delat ne znal.
Full cool, žur, špon, fancy, mislim, the best.

Mi smo full cool (kej?) se pravi,
fulminantna kulminacija kulture (koga?),
joj, koko sem jaz pameten (ne zastopim prou neč!).
Mi smo simpl kulantne kultiviranosti.
(ma va fan kulo!) Ah provincjalc!

Mi smo cvet inteligece,
mi smo, kenede, brez konkurence.
Full cool, žur, špon, fancy, mislim, mega.

Provincjalen folk je zabiti,
in pa tok blazen preprost (ja valjda, ne?).
Pa kva češ njegov šit v glavi nost (ah pejt no v ret),
pa kva se češ z njim bost,
če s'pa lahko sam seb čist zadost.
Full cool, žur, špon, fensssssssssssss ...

Božična

Nikdar iz mojih ust grda beseda ni pršla,
če zanjo računa blo ni.

Ben, če kdo zarad tega postrani me gleda,
ga n'coj lepo prosim, nej mi oprosti.

An bog nej popazi na svojo familju,
an svojim otrokm da srečo an mir.
N'coj na b'm nobega v maloro pošiljal,
k greh je bit jezen na sveti večer.

*Vesel božič vsim, vesel božič vsim,
vesel božič voščim prou vsim.*

Malo ljudi je, k radi me majo,
an dosti več tistih, ka slabo mi čjo.
An ka nankar za božič pozabit ne znajo,
če kdaj kej narobe med nami je blo.

Ma sej neč ne rečem, ma sej niso krivi,
člouk mona ne rata, se tak že rodi.
Sej niso krivi, zatu če so živi,
tud žval ma pravico do tega, da žvi.

*Vesel božič vsim, vesel božič vsim,
vesel božič voščim prou vsim.*

Jezika ne šparam, an bog mi oprosti,
če komu kdaj rečem, da je tu kar je.
Ma resnice ne mara člouk prou neč kej dosti,
an je jezen, če kdu jo u fris mu pove.

En lep vesel božič vsim dušam prodanim,
vesel božič nuncm brez tistih reči.
An putanam, ašašinam an ritim usranim,
če koga sem spustu, nej se ne jezi.

*Vesel božič vsim, vesel božič vsim,
vesel božič voščim prou vsim.*

Iz dna srca voščim vsej bandi caganski,
k zarad njih vse ukup k hudiču v ret gre.
An k jim za pravico je ku za sneg lanski,
iz dna srca voščim prou vsim, kar jih je.

Ma, da bi na glavo se zrušla jim streha,
an da posušila bi jetra se jim.
Ma ben ta noč je sveta an da na bo greha,
nej bo vesel božič še njim.

*Vesel božič vsim, vesel božič vsim
en lep vesel božič voščim prou vsim.*

Politik Gvido

Gvido, sočo stari, povej, kaku je kej szi tabu,
že dolgo je od takrat kar šou si proč od nas.
Zdej velik si gospod an zna bit, da si že pozabu,
da to bogu zad za ritjo stoji tvoja rojstna vas.

Od zmerem rad si klepetal, an zmerem rad si blodu,
an prou use si vedu, an prou neč nisi znou,
dve levi roki mel si, delou pej si samo škodu,
ni čudno Gvido, da glih u politiko si šou.

Veš, jst se ne spoznam kej preveč na demokraciju,
kaku bi lohkor vedu, kera toja stranka je,
kej češ od zmeram poznu samo enu sem partiju,
an to je tista, sej veš, partija od briškule.

Kapiral sem, da ste konzervativno liberalni,
zadržano radikalni, levo desne bolj smeri.
Malčk rdeči an malčk beli, se pravi roza univerzalni,
če je prou gosto, znate bit tud lila pikčasti.

Jst ostou sem en štronco, ti si pej politik ratu,
ti od zgora, jst od spoda p'hamo naprej ta svet,
eden služi kruh s kravato, drugi pej z lopato,
eden komandira, drugi mora tiho bet.

V časniku sem bral, da maste kar uredi plačo,
an če maš polhno ret, se moraš dosti botou usrat.
Kar dol poserjeste, dobimo mi odspoda v fačo,
taku je blo od zmeram, kaj se če člouk lamentat.

Veš Gvido, mlad politik je glih tak ku mlado prese,
je mičken, luštkan, zlat, ga ni nankar za en par klobasc,
ma hitro pole k ga člouk h koritu v štaló nese,
zredi se, usmradi se an rata z njega velik prasc.

Ben, ahti, Gvido, tist bot k člouk neč za jest več nima,
zakolje, kar je v štali an obesi na rampin,
an pravjo Gvido, da bo ljetos strašno huda zima,
zna bet, da tudi zate hmali pride cajt kolin.

Valentin

Ne zamerte gospa, res mi je žal,
an vas prosim, da mi oprostite,
sz eno sem drugo zamenjal vas,
jemaste prou, nikdar vidla me niste.
Nikdar v življenju me niste poznala,
zna bet, da preveč sem spil kak kvartin.
Človk se zmoti, kej čmo, so že leta pasala,
ne zamerte gospa, danes je svet Valentin.

Kako bi se lohkor poznala, nas dva,
an kako lohkor v kop kej bi mjela,
vi ste od usih spoštovana gospa,
meni pej samo glaž klapu dela.
Veš no, ni res, da kak bot se prplazi
pod noč vam sosedov tamlajši v spomin,
tku potiho an navzkrevž, da noben ne opazi,
ne zamerte gospa, danes je svet Valentin.

Ni res, da pojstla trava je bla,
an škure pej veje drevesa,
ni res, da pod p'ku tam dol pri potoku,
sva bogu ukradla nebesa.
Ni res, da do jutra v kop sva ležala,
ni res, da ta rama vam bla je kušin,
ne ni res, da na njej tisto noč ste zaspala,
ma ne zamerte gospa, danes je svet Valentin.

Ne zamerte gospa, res mi je žal,
an vas prosim, da mi oprostite,
sz eno sem drugo zamenjal vas,
jemaste prou, nikdar vidla me niste.
Pjan sem an blodim, gospa prou ste rekla,
nikdar v kop nas ni spravu deštin.
An ni res, da če čez lice ena solza je tekla,
ma sej nisem neč vidu, gospa sej veste,
danes je svet Valetin.

Počasno življenje

K jst bil sem mlad, blo lepo je na vasi,
takrat se živelo je, ma be, taku bolj počasi.
Zvečer smo šli pobi pupam zapet,
če ne pej pit vino ano jegrat tršet.

Pod noč pej je v betulu šla kompanija,
pokazat kdu dec an kdu šporka špija.
Vsi vejo, če zdrav bil sem, zmerem sem šou,
v betulu taprvi, ma tazadnji domov.

*Nikdar v življenju ne hitet, buhvari,
pogrešnost prou vse, kar je lepga, pokvari.
Lepe reči morš guštirat na lahno,
da nebeš usahnu, še prej ku boš zdahnu,
da nebeš usahnu, še prej ku bo cajt.*

Pup nikdar v življenju jst nisem se branu,
pero sem rihtu počasi jeh, anu po anu.
Eee, s pupami dragi moji, treba je znat,
ma ne samo znat, anzi tudi zdržat.

Za marskterga pravle so, da je ku ruoža,
usahne še prej, ku ga pupa pobuoža.
Z mano pej prou vse kontente so ble,
jst zmerem usahnu sem zjutro šele.
Ref.

Ja, jst v življenju uživ dosti sem sreče,
zdej usim se zadevam, sin včasih mi reče:
"Ma oče, zdej jemaste že cirka stu let,
ja zdej mam pej zadosti vas, ma dejte že umret!"

Mam tam gor v nebesih že celu klapu soju,
sej rad bi kdaj z njimi, ko soj cajt spet kejšnu ljepu
zapoju.
Ma pravju, da tam gor prou neč vina ni,
eee, bom malčk še počaku, se neč ne mudi.
Ref.

Betula

Še prej ku pomžikneš, noč se nardi,
an pol pogledaš okrog an vidiš,
da si uostu sam med praznimi kandremi.
Ma ku že tolikokrat še en bot treba bo jet domov,
še en dan u maloro je šou.
Kej češ, dan ku dan, taku je, pride an gre,
kolko jih je že šlo an kdu ve, kolko ostalo je še
jih do konca, ma kdu tu povedat ti zna, kadar zapre se
betula.

Še včeraj bil mulo si, an zdej si že siv,
bil frišen ku rošce, zdej vsaki dan si bolj gnil.
Bil lep si an šlank, zdej lepu bancu že maš,
življenje je šutasto ku prazen glaž.
Vsaka baldorja se enkrat konča,
še ta narveči buč zadnju kapelco ma.
Kaku mu cajt hitro laufa, tu člouk narbolj spozna,
kadar zapre se betula.

Zmeram bolj mraz je
an zmeram bolj gost je mrak.
An zmerem bolj težka moja glava
an zmerem bolj švoh moj korak.
Še malo, pej me bo oštir vrgu ven,
be intanto jst prou kontent sem,
sz glažem v roki sem konču še en dan,
an če bog bo dal, jst še umrou bom malčk pjan.
An če že more naj se moja štorja konča,
kadar zapre se betula,
če že more naj se moja štorja konča,
kadar zapre se betula.

Brika

Soj cajt v Brda smo hodili mularija,
malo zarad vina an malo zarad lepih pup.
A, briškulina, to je za dušo medežija,
Brika pej ta hujši strup.

An velik strup se stavi v majhne flaše,
bolj je mejhna, bolj je ojstra ku žilet.
Buhvari nardit Briki kej, kar ji ne paše,
buhvari nardit Briki kak dešpet.

An če si kapac bil, k si z nju se plazu,
an roko malčk če dol pod hrbet dal,
si pršu lišo skozi, če jih nisi fasu,
an te je samo nazjala: "Ki b'rad, ki b'rad?"

Je že ona dobro vedla, kej bi ti rad dobu,
ma Bric se, dragi moji, na afar spozna,
an če češ met od njega dobru robu,
a se boš tud martru, taku ku se toka.

So ble zastojn vse naše monade,
vsa naša ščinkanja an vsak naš buketin,
vse pod oknom pete serenade,
njihov nos je ostu takšen ku rampin.

Si jemu srečo, če s kejšnu si reveru,
ma samo vsaj nomalčk počakulat,
ma če si tol kej met, si hitro pokasiru,
tisti soj večni: "Ki b'rad, ki b'rad?"

Na spomlad v Brdih pej ne medijo samo črešnje,
a tud Brike malčk bolj ruse ratajo,
an češnjam cukar, brikam želje grešne,
storijo, da neč ku sam od sebe po tleh padajo.

An če tist bot je blo kej v tebi sina,
od tiste, be, no ja, pustmo ime,
si zložu gvant namest kušina,
an gor položu si vse, kar padlo je.

Eno nuoč sem se sz eno zmenu,
an če na skedenj smo si šli postlat,
čez en par mescou sam se z njo oženu,
eee, ni blo to glih tisto, kar bi jst rad.

Če si poročen z Briku, psa ne boš rabu,
k že taku boš jemu lajanja preveč,
ani maju reumu, drugi osjtru babu,
vsak soj križ nosi, to ne pomaga neč.

Ma taka ku je, je, vseenglih je moja,
an ben nu ja, prou glih za proč vržt ni,
an kejšno noč me prime voja,
an pod plahtu roka če prot njej zbeži.

Če h nji, čer gorko je an mhko,
"Posluši stara, jst ncuj ne morem spat,"
ji rečem na uho taku po tiho an na lahko,
ona pej zazja: "Ki b'rad, ki b'rad?"

Blues

Dns bom zabluzu,
 kej čem družga nardit s sabu,
 zatu, ker tudi bog na mene je pozabu, čo!
 Ma kaku glih na mene mogu je pozabit,
 jst tega prou res ne razumem,
 zatu ker jst se njega zmislím zmeram,
 ben, vsaj tist bot, kdr kunem.
 Dns bom zabluzu, dns ku člouk se bom napil,
 k tud bog ni več tisto, kar je bil.

Ne se smejat, k je rjesna ta zadeva.
 Tiho! Da na bo kšn vidu soja lastna črjeva.
 Ne, ne, ne se smejat, ne se smejat,
 da ne bo kdu ncoj še joku,
 k dns, ej dns imam stršnu tšku roku.
 Dns bom zabluzu, dns usega sm kapac
 su vrgli s službe me, ku en par škovac

Oštjer dej enu flašu,
 ma ne, ne, ne, dej kr ti rajši ceu flaškon,
 zatu, da ne boš stalno prnašu.
 An pole skri s u kanton,
 k ncoj bom zabluzu,
 ncoj bodo glaži letjeli okroh,
 dijo di bog.
 K ncoj bom zabluzu,
 ncoj se mi zmknte vsi izpod noh.

Tiho, tiho če česte dobro svojim zobom,
 neč ne bom reku, ne neč ne bom reku, ma ben,
 muču eej tud ne bom.
 Naš direktor, o inteligenca,
 pravjo da je hodu u šule.
 Ben, če mene vprašaste,
 jst mu ne bi pustu vozit nankar karjole.
 Res grozno moreš bet študeran,
 an velik talent, da spraviš cjelu firmu u faliment.

Tak človek, ma ne človek, usranc!
 Tak bo mene na cjesto metu,
 ma dijo bono, k ga primem za jezik
 in ga obrnem okrog ku kejšnu kalcetu.
 Ma, zmerom po poplavi bo prvi drek na vrh prplavu.
 Ma, da mi nbo kdu slučajno še od kakga sindikata
 pravu!
 Kdr je treba kej nardit, začne mncat sindikat,
 ku ta bolan, k ga prtisne srat.

Buh se me usmili,
 res mlčk grob sm, pardon,
 sej vjeste,
 mene maner so učili profesorca šubla in doktor pikun.
 Jst ncoj bom zabluzu,
 oštjer neč ne glej, ti neč ku dej, ni važno kej,
 pej magar petrolej.
 Ncoj bom zabluzu,
 cjelu noč, k jutre sem cel dan frej.

Moji prjatli, moji sodelouci,
 k smo tolko ljet ukop garali,
 an k reveži kukr jst sm, kukr, d me ne bi več poznali.
 Ne, k sm šou s firme,
 me še pozdravu ni nobeden,
 kukr da me ni več,
 kukr da nism enga bozga adijo uredn.
 Vsak ahta samu to, da ma na gorkem soju ret
 ma ben, nej bo če že more taku bet.

Oštjer kej čakaš? Hitro!
 Kej bo pila klapa praši,
 k če že morem brez plehmuske it po riti h maši,
 ta večer usim, kar vas je tolje u oštariji zbranih,
 pit bom storu, da boste vidli kaku je,
 kadar en revež gre v maloru.

Pa magari, še sam bog za mene slišat nič več.
a mene ne, jst se ne pustim vržt kr tku preč, ne, ne, ne.

Oštjer dej vsim pijaču,
k če ne bo kažin.
Ne, ne, ne se bat jst bom plaču,
na, tolje jmaš moj tokvin.
Mene na cjesto,
dns so vrgli še en bot.
So rekli, da sem tehnološki višek, čo!
Ma pero iz oštarije vn,
a ne, ne, ne čakte klapa,
iz oštarije vn bom šou pej sam,
kadr jst bom tou,
lepo počasi an kukr gospod.

Rudi Valentinčič in Pepa Žgabucin

Bil je Valentinčič Rudi, lep ku špadni fant.
An tudi znau je vse, kar je pr pupah treba znat.
Vsaki znau je zmešat glavu, vsako v level je spravu.
Ta res na pupah nardu doktorat.

Včasih je zadosti blo, če je reku enu besedu,
an če zraven še taku izpod čela je pogledu.
Kukr drevje ob burji hudi, vse je padalo na kup,
prav res, Valentinčič Rudi, ta je bil za babe strup.

More, bjonde an brunete je menjavu ku kalcete,
so metale se u naročje mu na glih.
Člouk prou res težuo zastupe, ku da zarad ene pupe,
Rudi Valentinčič ni imel prou vsih.

Tista ena pravzaenprav še slišat 'tela ni za njega,
ma nej je nardu, kar je tou an bogi revež zarad tega
se počutu je škovaca an preklinju svoj deštin,
ta prefrigana furbaca bla je Pepa Žgabucin.

Bog mi priča je, da Pepa ni bla kdo ve kolko lepa,
ne, tu se zanjo prou res ne bi dalo rečt.
Brez zamere, grda bla je ku poziv na orožne vaje,
še medvedu bi ponoči storla utečt.

Ma zanjga blo je stvar časti, on je mogu dobit Pepu,
kar ki če, nej se zgodi, pej magari če bo krepu.
Rekla: "Ne!" je dosti botov, ma tu ni ustavlo Rudita,
končno u cerkvi eno sobotu rekla: "Ja!" sta obadva.

Zdej življenje mu ni sladko, Pepa ga drži na kratko,
kej se je zgodilo z njim, vam rečt ne znam.
Tud če pride vn iz bajte, ni več tak ku soje cajte,
an zdi se, ku da ga je glih nu malu sram.

Lohkor srečaš ga kak bot, če mu rata utečt pred babu,
u betuli se skrije u kot an se meni sam sz sabu.
Kako b' se tu zastopit dalo, ženske so ena čudna reč -
če jih vse maš, je premalo, če maš enu, je preveč.

Credo

"O, kej bomo spili?"

"Elvira, dej enu flašku na mizu!"

"Ma počakte nu malo, sej boste dobili!"

"Žijo, klapa."

"Dej mu hitr en glaž, Elvira, da bo povu kejšno neumno!"

"Bojte tiho zdej, pššt!"

Ben, klapa, vam povem, narvečji moj problem je vera.

Kdo ti ve to, komur lohkor vervaš an komu ne?

An člouk ni člouk, če ne numalčk po svoje radžonira.

E, jst soju pamet nucam, pej nej taka bo, ku če.

Dragi moji, na tem svetu samo tu je gvišno,
da člouk res gvišn prou u nobenu reč ne more bet.
Je preveč tistih, ki živijo od tega, da na frišno
nafarbajo nas vsaki dan od uh pej do kalcet.

Ne vervam vsega radiju, časnikom, televižjonu.
Ma, so lepe pravce, rad jih slišim, čitam. Ma če čjo,
da bi vse tisto verval, a ben, glih za taku monu
me res ni treba met, k če ne drugo, ni lepo.

Ma nobeden ne bo kar taku prodajal m'glo meni,
k jst ne vervam prou vsega kr taku počres.
Ben, prou vsega jst ne vervam nankar soji ženi.
Je preveč brihtna, da bi blo vse, kar reče, res.

Ne, tole jst ne poznam pardona, ne poznam karjance.
Nej člouk bo brihtn an študiran prou za past po tleh.
A, vseglih mu ne bom verval, ni taku visoke inštanca,
da bil jst v njo bi gvišn, nej bo to še tejkšen greh.

Ne vervam dohtarju, k pravi, da ferderbu jatra
si bom, zatu k vino zdravju strašno škodvat zna.
Hm, ne bo prepriču me, zastonj se bogi revež matra,
kaku če škodvat zdravju, če na zdravje pijem ga.

Ne vervam v liberale, popolare, demokristjane,
taleve, desne, srednje, k so ista pašta vsi.

An sploh je bolši pustit stat politike an putane,
k pr obeh bolezen kejšno grdo člouk dobi.

Ne vervam tistim, k nam komandirajo državu,
tu, da pošteni so an da bi jih mogu spoštovat.
Ma, majo pa vseglih za kej pokonci nosit glavu,
če do vratu si v dreku, je ne morš drgač držat.

Prou neč ne vervam tem, k praujo, da nebeška vrata
prestopiš samo, če si njihov. K če tu je res,
an še narvečji gnidi, k jim služi, gor prist rata,
mi je vseglih, če nikdar jst ne vidim teh nebes.

An če sam bog se jezen zdej prkaže vn z oblakov,
an reče: "Ben, me vidiš zdej, ti, k ne vervaš neč?"
Bom reku: "Prej ku vervam tu, kar vidim, bom glih en
malčk počaku,
k zna bet, da ncoj sm res popil kak glaž preveč."

Res, klapa, vam povem, narvečji moj problem je vera.
Kdu ti ve tu, komur lohkor vervaš an komu ne?
An člouk ni člouk, če ne numalčk po svoje radžonira.
E, jst soju pamet nucam, pej nej taka bo, ku če.

Ma kej čmo, tku je, vseglih moraš živet v eni veri.
Sej, ni figure, čeprav nobenmu neč vervat ne znaš.
Edino vam jst vervam, klapa, an vem, da ncoj v miri,
lepu, počasi bomo spraznili vsi ukop še kajkšen glaž.

Dešpet

Za dešpet si mi zoprla škure,
zmerm k pod toje okno sm pršu sedet.
An vseglj, vsak večer ure an ure
jst sedu sm tm glih taku, za dešpet.

An pravla si, da sm bolan an uosu,
če mislm, da moja kdaj boš an prej,
da me obršljan celga pod oknom bo obrasu,
kej sploh čakam še, s pod nog spravim se nej.

K en bot si me zmerjala,
malčk preveč blizu si pršla mi,
an jst neč ku zgrabu sem te,
an če v tvoja usta str'pena zagrizu,
ble ustnce sladke so ku smukvice.

K spustu sm te an čaku, da mi boš dala
ene dve okol uh, taku ku se toka.
Ne, kukr zaštegana stala si en cajt an mižala,
an rusa ku pomidor skrit si se šla.

Tist večer klapi za pit sm plačavu,
smo peli, ku da ma za prist sodni dan,
k oštir nas je z metlo vn iz betule spravu,
an pršu pod okno sm tvoje skrhan.

Ododprte škure so čakale name,
čo, namesto, da k tebi b' se splazu tist bot,
ne, jst za dešpet, ma nej zlodej me vzame,
domov sem šou važen ku kejšen dindjot.

An hitro po tistem si vzela enga družga,
za ne vervat, kej vse člouk iz samga dešpeta nardi.
Ma ne, se neč ne jezim se na unga reveža bozga,
kej ti z njega delaš, prou lahko mu ni.

Jst nikdar ne bom zvedu, nej zlodej me odnese,
kaku se v očeh tojih pržgne lumin,
kaku tista sladka mrščavca te strese,
od skrevšnih sladkosti diši tvoj kušin.

An sej, ne bi melo pomena, da ure an ure
pod tvoje okno hodim vsa ta leta sedet.
Če me ne bi ti skozi zaprte škure
gledala zmeram, kar taku, za dešpet.

Čikorija in kafe

Naš nono je našu nonu spoznu na plesu.
An kadar čez en cajt šla sta v kop pred oltar,
ko vzel jo je v roke, da čez prag jo bo nesu,
je reku: "Pošluši, žena, tole bm jst gospodar."

"Jst dedc sm an jst bom tole komandiru,
k taku bog ukaže an taku je narjen ta svet.
An ahti še nekaj, jst ne bom muliru,
za frušt k zmeram pravo kafe čem jst met."

Ma ben, naša nona kafeta ni pila,
je pravla, da zanjo malčk preveč grenko je.
An tako prvo jutro za frušt je nardila
za sebe čikoriju, za njega kafe.

Ma kafe je blo drago, ku eno očke ven z glave.
An šoldou ni blo za jih metat kar preč.
A ne, je treba blo šparat, ni kej,
ma, sej te sprave na knt čez en cajt tajkšn strošk taku
ku neč.

An taku drugo jutro naša nona je vstala,
naskrevš rekla: "Bog mi odpusti ta greh."
An polej na šporet dva lončka je dala.
Ma čikoriju je skuhala kr v obadveh.

Naš nono pr frušt ku prou neč ni porajtu
an tistu žlobudru u grlo je zlil.
An taku, ne da bi vedu, vse od tistih cajtov
namesto kafeta čikoriju je pil.

Naš nono je bil grob, ma kej vse naši noni je zreku,
kadar kejšn bot pršu je iz betule pijan.
Ha, ma nje ni blo strah, an še sam zlodej bi uteku,
ma naša nona je vedla, da mu bo žou drugi dan.

Ne, nono res ni znau bit nežen kej preveč,
otrok pej vseglh puhna bajta je bla.
Ma zastonj pravit bogu: "Ne stoj, jenji, ne več."
Ne sliši on tega an da, kukr da.

An tko ob čikoriji so leta jim tekla.
An zmeram nas nona je spravla malčk v smeh,
k ložla na šporet dva lončka je an rekla
potiho, naskrevš: "Bog mi odpusti ta greh."

Kadar naša nona je umrla, nonotu res ni blo lahko.
Ma nankar tist bot on lamentat se ni tou.
Ne, zakounu je rajš: "Uh, nej me strela u mhko,"
klobuk vzou an palco an pohajat šou.

Je pršu nazaj, ni pol ure pasalo.
An siten ku zmerom kafe je tou met.
Ha, smo skuhali mu ga, mmm, lepu je dišalo,
blo črno je an močno, kukr mora bet.

Ga spil je an reku: "Ah, Bog vas ne mara,
ma sej fino kafe je, an lepu diši.
Ma boljšga ku je skuhala Rnca tastara.
A, tazga kafeta na svetu več ni."

Marjo Špinel

Je jemu duge lase an oblaču se je u štrace,
smrdu je tauo ku kšne stare škovace.
Živu pej taku, da ni dal vedet, da je živ,
an strašno rad je tiste čudne, čudne cigarete kadil.

An to ne samo vsako tolko, veste, on je prou pretiravu.
Vleku je ku fabriški kamin an se ni ustavu.
An zmerom je pravu: "Ma je brezveze živet,
če ne skadiš en špinel in si malo zadet. Pa kaj."

Zna bet, da ste ga poznali, Marjan Benedetič se je
klicu.
Zatu, k je šou glas od njega, da je mamilje szi žlicu.
Al pej samo zatu, k je bil tak zaherjen kapelon,
so ga žandarji stalno tukli an vlekli u pržon.

Ma ni blo pravga radžona, Marjo ne bi zmutu vode.
Od njega ni blo nankar koristi, nankar škode -
od njega ni blo neč. Me kej če od tazga bet,
on je skadil kak špinel in je bil malo zadet.

*In pravli smo mu Marjo, Marjo Špinel
pravli smo mu Marjo, Marjo Špinel.*

Čeprav še sam ni vedu, kdaj se je zadnji bot okopu,
an še sojga dreka ni znou najt, če ni glih v njega stopu,
so pupe, ma, nej jih zastope tist, k če,
zmeram ratale vse mhke an vse blažene,

če jih je Marjo tako ku kšen pesnik biondasto pogledu.
Ma on jih ni porajtu, sej še zase ni vedu.
Je pravu tko: "Da sem srečen, ne rabim jaz deklet,
jaz skadim en špinel in sem malo zadet."

Neč ga ni tokalo an neč se mu ni dalo,

nankar jest, nankar pit, ben, še dihu je bl malo.
An stalno si ga vidu kje u kantoni sedet,
tam je kadil svoj špinel in je bil malo zadet.

Za neč se ni brigu an u neč se ni vmešu.
An če kdu bi mu kdaj reku: "Marjo, ti cel svet boš rešu,
če zdej numalo, ma lih nu malo zmakneš soju ret ...",
bi on skadil en špinel in bi bil malo zadet.

In pravli smo mu Marjo ...

Od špinela do špinela mu je pamet šla u maloru.
An kšnkrat, če si se usedu z njim an če si mu govoru:
"Dej, Marjo, sej ni treba bet zadet prou vsaki dan,
dej, prim se kakga dela rajši an kadi malo manj.

An dej poglej se malčk u špegu, Marjo, ma kej se tu
prave,
gejnejsat tistu reč, k maš oči že prou krvave."
Te je gledu ku ena mona an reku:
"Kaj težiš že spet, če skadim en špinel in sem malo
zadet."

En dan se Marjo na štacjonu je na šveler usedu.
Zna bet, da je skadu neki močnega, kdu bi vedu.
K je prpelju vlak, on nankar zmaknt se ni tou,
vlak pej se ni ustavu an Marjo je na kose šou.

Ljudje so žleht, an kadar so stavli Marjota Špinela
u trugu, zrezanga na tanko, kukr mortadela, so rekli:
"Ben, zdej ma, kar ceu cajt tou je met,
ka bolše k taku člouk res ne more bet zadet."
"Gandža, man.

Rastafarijan know the truth."

Rasla je rasla, travica zelena.
Po njoj se je šetala dušca zakajena.

Ivo Balila

Gospod sodnik, vam povem kar u faču,
jst sm za vse kriv an jst bom tud plaču
za tistu reč, k se je un dan zgodila.
Ljudje smo enaki po črki zakona
samo, eno je človek an drugo je mona.
An vsi vemo, kdu je Ivo Balila.

Gospod sodnik, taki ku Ivo me spravjo na obrate
an tu je krivo, da danas smo pršli sm k vam na sodniju.
Za moju nervozu ga ni apaurina,
edino, kar nuca, je kajšen glaž vina,
k grem ga spit u miri če v oštariju.

An tist večer sm gruntu pr enem kvartinu,
kaku bom se sz plaču čez mesc se pr'rinu,
k se v oštariju prkazu glih on je.
Ma rajši ku Kristus bi trpu na križu,
rajši bi fasu enu krvavu grižu,
mi mogu ni nardit mi večje škalonije.

Sem muču en cajt, ma mi ni dalo mira,
poklicu sem kelnarco: "Slišiš, Elvira,
zna bet, da se fonja vm je zamašila.
Nekej smrdi tole, ku ena kagada,
a, zdej sm pej vidu radžon tega smrada.
"Živjo, kaku si kej, Ivo Balila?"

Se nardu je gluh: "Kako, prosim?"
"Neč, samo sem vprašu lepo te, kaku si?"
"Ali mogoče žališ ti mene?"
"Ma ne, samo pravim, da slab zrak je ratu,
zato prosim te, nardi enu pasedžatu,
sej veš, zakaj, zaradi higijene."
"V tej državi vsi državljani smo enakopravni,
in kdo lahko brani mi tu v miru popit eno kavo?"
"Ma kdo ti kej brani, jst bi te prosu, da greš,
dočer si še v enem kosu,
k da se mi kažeš tole, ni zate zdravo!"

Je dvignu nos u luft: "Te ignoriram!"
"Neč novga, ignorant si bil zmeram."
"Kaj si ti misliš, mi je vseeno."
"Ma dej, hodi proč, dočer maš še noge,
k če ti dam zdej jst en punj med roge,
boš ku da te speštu bi te avtotreno."

"Ohoho, je to grožnja mogoče?
Pazi na svoje besede, če nočeš,
da jaz tu pri priči pokličem organe!"
"Ma neč ku pokliči, da ne boš pozabu jim reč,
da nej enu metlu prnesejo s sabo,
da pometejo tisto, kar od tebe ostane."

"Ti mene blatiš, vsi so mi priča."
"Jenji že en bot za rep cukat hudiča!"
"Ti sploh ne veš, kaj sem jaz naši stranki."
"O, z lepim se hvali, pogledi ti njega,
ben če češ vedet, prou glih zarad tega
mi nimaš kej smrdet tole pr šanki!
Kdo šinfa oblast, si prej leta an leta
ku član občinskega komiteta po oštarijah vleku na uha.
Zdej hodš pej k maši an šinfaš tardeče.
Si se ku kalceta obrnu, se reče.
Ti smrad si, Ivo, k se ga na delč zaduha!"

Da bi vi vidu, kako je ratu rdeč u lica
an začnu jecljat: "Ne, ne, to to je neresnica,
jaz sem vedno spadal med demokrate."
"Ne, Ivo, ti si zmeram spadu med gnide,
k vejo, kaku se oblasti u ret pride,
an k so usrani ku soldaške gate."
"Daj, no, takrat je bila druga scena."
"Ma jenji govorit, k nima pomena."
"E, rad bi ti rekel, tako kot človeku."
"Nastoj, k te bog je narobe sestavu,
an jemaš ret tam, kjer bi mogu met glavu.
Zato bo smrdelo vse, kar boš reku!"

"Poslušaj, no, tisti časi so mimo,
zdaj je drugače, raje bodimo prijatelji."
Ni jenju, ni jenju.
Sem reku: "Ma komu jst govorim, zidu?
U gnoj sm že stopu an sm ga tudi že kidu,
prjatu pej nebm z njim nikdar u življenju."

An glih so se mi malo ofrišali živci,
sem slišu ga reč naskrevš: "Primitivci!
Vsem se vam toži po bivšem sistemu."
Godpod sodnik, glih to je še falilo,
an se mi je pred očmi kr zoblačilo,
an je ku toča padalo po njemu.

Gospod sodnik, če ne bi bli zraven drugi,
bi danes Ivo ležal u trugi.
So k sreči skočli vmes moji prjatli.
Sej oni 'teli so pomagat možu,
ma sproti mu je vsak še kej naložu,
an je zgledalo, ku da bi vsi ga mlatli.
Ma pustmo stat, pustmo stat.

Gospod sodnik, vam povem kar u faču,
jst sam sm za vse kriv an jst bom tud plaču.
Ivo pa nej plača čimprej enu mašu.
Sej, ljudje smo enaki po črki zakona,
samo eno je človek an drugo je mona.
An k glih pr tem smo, bi vas nekej še vprašu.

Po tisti barufi sm res fajn se skalmiru.
En cel mesc ku dojenčk spat sem reveru.
Ma zdej spet nervozen ratavam nu malo.
An dejte mi povedat, taku na samem,
samo tolko, da vem, če kredit nej uzamem.
Če še en bot ga, kolko bo koštalo?"

Var se, čēča

L'bezen ne ve za 'nben konfin,
vseglih, če živiš u planin al dolin.
Neč tu ni važn, kje člouk doma je,
l'bezen te butne, če češ al pa ne.

Eno čēčo sem mel, bla lepa je res,
tak kt en angelček božji z nebes.
Sam neki ni štimalo, z mesta je bla,
jst pa, sej slišite, sem s hribov doma.

An vsi tist' tm dol z mesta so kunštn hdu,
tud ona je bla taka, nč prou ji ni blu.
Je djala, kadar hodim, na dalč sliš se me,
k zmeram obut sm v perkštajgarje.

Na seb mam pa rukzak an en star višk gvant,
k tist, k prodajajo ke u kontrabant.
Je praula, da vseenglih kaj rada me ma,
sam kej, k se vid, da sm s hribov doma.

*Ja, var'se, čēča, var'se n'coj,
lih tači reveži nismo midruj.
Kdu prou, da člouk nč ne ve an nč ne zna,
sam zarad tega, k je s hribov doma.*

Je praula, da jo zarad mene je sram,
zatu, ker jst mestnih manir ne poznam.
An, da se obnašat nikdar nam znou,
sej, da še govorit ne znam, tak kt je prou.

Zatu, k je djala, gavarima tam gor,
k žagal palina bi na cirkular.
Pred drujmi naj tiho bom, če se le da,
da nau vidu vsak, da sem s hribov doma.
Ref.

Sva šla v gastilno, jst lačen sm bil.
Sem djal: "Jst sem plačal, naroč pa kar ti!"
Je vzela na reč, da ne veš kej nardit!
A je tisto za snest al za malat na zid?

Pa sem djou: "Člouk od tega prou gvišno ni sit,
an kaj, če b' midva vzela morbit še en smokauc,
pa če bi zraven še uocvirkalca bla,
pa mi je spet dja, da sm s hribov doma.
Ref.

En dan pa sva šla, kot se reče, na izlet.
Sva hodila po en gmajn, an je začelo grmet.
An potjel se ulilo kt s škafa naenkrat,
an, ni blo kej, kt v en svisu zbežat.

An tam sva ležala gor na senu an čakala,
začela sva gledat en drujga midva.
An, sej veste, če čēča zravn poba leži,
se hitro zgodijo tiste reči.

Od njih govorit pa ni glih narbolj prou.
Zato nam nč povedal, sam tu bom djou -
nobenga se dila jst se nč ne bojim,
pa zmeram se tak, kt je treba, nardim.

K je blo tistga konc, jst sem bil čist kamplan.
Ona se je tak nežno prtisnla k men.
"Le kej da tu blu je?" me je vprašala,
sm djal: "Nč jst ne uem, k sm s hribov doma!"
Ref.

Briškula

Oprosti, če sem reku, da si pijan,
k igrali briškulu smo tisti dan,
ma gledu si me strašno šutasto.
An metu karte ku en pantalon,
danari, kopa, špada al bašton,
za tebe je vse ista pašta blo.

Nisem vedu, da u boški si že vejo zbrou,
nisem vedu, da naštiman štrik si mel,
nisem vedu, kej si tou reč, anci, anci zdej to vem,
k si reku: "Klapa, zadnji štih, jaz grem."

*Partida teče, še zmeram karte padajo,
punti gor, punti dol, kukr kdaj, kukr kdo.
Iz dneva v dan an iz štih v štih
dolgcajt je, ma, igraš vseglj.
Življenje je navadna briškula.*

Od takrat je pasalo že en par let,
kar šou po štriki si na uni svet.
Po malem gre u maloru klapa vsa.
Počasi, ma za gvišno staram se,
že dolgo karta več ne mara me.
E, tud sreča ni več tisto, kar je bla.
Kolkokrat pobral sem same liše an puntov neč,
kolkokrat vržt mislu sm že karte preč.

Preklinjam, jočem an stočem,
genjat ne, genjat pa ne znam.
Do čer mam še kej v rokah, jaz igram.

*Partida teče, še zmeram karte padajo.
Punti gor, punti dol, kukr kdaj, kukr kdo.
Iz dneva v dan an iz štih v štih
dolgcajt je, ma, igraš vseglj.
Življenje je navadna briškula.*

11.2 Slovarček

A

- **anzi**: ali bolje, ali raje,
- **ašašin**: it ital. assassino – morilec.

B

- **baldorija**: iz ital. baldoria – veseljačenje, popivanje,
- **barufa**: iz ital. baruffa – prepir, zdraha, pretep,
- **belva**: zver,
- **beštija**: iz ital. bestia – žival, zver,
- **bičikleta**: iz ital. bicicletta – kolo,
- **bruneta**: iz ital. bruno – temnolas, brinetka,
- **buketin**: iz fr. bouquet – šopek.

Č

- **čekulat** / **čokulat**: v primorskem narečju klepetati.

D

- **dešpet**: iz ital. dispetto – nagajanje,
- **deštin**: iz ital. destino – usoda,
- **dindjot**: ali iz ital. dindo – puran, ali iz idiot,
- **direta**: iz ital. direttamente – naravnost, direktno, neposredno.

F

- **fača**: iz ital. faccia – obraz,
- **feta**: iz ital. fetta – rezina, kos,
- **frdirbu**: v primorskem narečju uničiti,
- **furbaca**, **furbasto**: iz ital. furbo – prebrisan, zvit.

G

- **guštirat**: iz ital. gustare – uživati, z užitkom jesti ali piti.

I

- **intanto**: medtem, vendar, no,
- **internacion**: iz ital. internare – internirati, poslati v internacijo,
- **inšoma**: iz ital. insomma – skratka, no, vendar.

K

- **kagada**: vulg., iz ital. cagare – srati,
- **kalceta**: iz ital. calza – nogavica,
- **kanton**: iz ital. cantone – kot, vogal,

- **kapac**: iz ital. capace – sposoben, vešč, dober,
- **kapelon**: iz ital. capellone – dolgolasec,
- **kartolina**: iz ital. cartolina – dopisnica, kartica, razglednica,
- **kažin**: iz ital. casino – zmeda, hrušč,
- **konfin**: iz ital. confine – meja, mejni prehod,
- **kontent**: iz ital. contento – zadovoljen, vesel, radosten,
- **krepavati**: iz ital. crepare – crkniti,
- **kušin**: iz ital. cuscino – blazina,
- **kvartin**: iz ital. quartino – četrtinka.

L

- **lamentat**: iz ital. lamentare – objekovati, tožiti, pritoževati se, obžalovati,
- **lišo**: iz ital. liscio – gladek,
- **lumin**: iz ital. lumino – lučka.

M

- **malora**: iz ital. malora – poguba, nesreča,
- **mižerja**: iz ital. miseria – nesreča, revščina,
- **mona**: vulg. pizda,
- **mora**: iz ital. moro – črnolasec,
- **mulirati**: iz ital. mollare – popustiti.

P

- **pasegiata**: iz ital. passeggiata – sprehod,
- **pasati**: iz ital. passare – iti mimo, čez, prek, skozi, miniti,
- **partida**: iz ital. partita – postaja,
- **pero**: iz ital. però – a, toda, vendar,
- **prton**: iz ital. portone – hišna vrata,
- **pržon**: iz ital. prigionie – zapor, ječa,
- **punt**: iz ital. punto – točka, pika,
- **putana**: iz ital. putanna – kurba, vlačuga, prostitutka.

R

- **rampin**: iz ital. rampino – kavelj,
- **radžonirati**: iz ital. ragionare – razmisliti, premisliti.

S

- **skontati**: iz ital. scontare – izplačati, plačevati, prestajati kazen,
- **sočo**: iz ital. socio – sodelavec, kolega.

Š

- **šempjo**: iz ital. scempio – bedak, tepec,
- **šentiment**: iz ital. sentimento – čut, čustvo, afekt,
- **šilur**: iz ital. siluro – torpedo,
- **škalonja**: iz ital. scalogna – smola, nesreča,
- **škifo**: iz ital. schifo – gnus, stud, odvratnost,
- **škuža**: iz ital. scusa – opravičilo, izgovor,
- **špija**: iz ital. spia – vohun, špion,
- **šporka**: iz ital. sporco – umazan, svinjski, prostaški, opolzec,
- **štacijon**: iz ital. stazione – postaja, postajališče,
- **štirati**: v primorskem narečju urediti se, urejeno biti,
- **štraca**: iz ital. strazza – svileni odpadki, v primorskem narečju preneseno cunja,
- **štronco**: iz ital. stronzo – vulg. drek, usrane, pezde,
- **šutast**: v primorskem narečju neumen.

T

- **tond**: iz ital. tondo – obel, okrogel, točen.

Z

- **zaštregana**: iz ital. stregare – začarati, uročiti.

Ž

- **žveniment**: iz ital. svenimento – omedlevica.

FRAZE

- **va fan kulo**: vulg. pojdi v rit.

11.3 Zgoščanka